

Fóia enciclopedică literară lunară.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria . . . . . 12 coróne
 Pentru România și străinătate . . . 17 franci

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile de 3 orí ce conțin cam 150
 cuvinte 6 coróne; până la 200 cuvinte 8 coróne
 și mai sus 10 coróne.

Tot ce privesce fóia se se adreseze la Redacțiunea și administrațiunea Revistei Ilustrate în Șoimuș p. u. Nagy-Sajó.

P R O L O G.

Cu ajutoriul lui Dumneđeu. părintele tuturor și sprijinul onoratului public cetitoriu am finit și acest an, al doilea în viața tinerei noastre Reviste.

Astăzi spiritul lumii este cu totul altul. E în totă privința schimbat.

Nu mai dăm nimic. ba absolute nu ne mai credem în programele pline de frase poetice și încărcate de promisiuni una mai mare ca cealaltă. Ați în loc de vorbe: lumea pretinde fapte, în loc de probleme: resolvirea acelor.

Acésta fu cauza, că noi numai în câteva cuvinte am schițat ceea ce voiam a face și asta numai pentru aceea, ca publicul fiind orientat că ce conținut va avea »Revista Ilustrată« se scie dacă e demnă de a o abona sau nu?

Acum, când doi ani sunt impliniți de când am pășit în public cu »Revista« noastră —; acum, când nu numai avem grupați în jurul nostru un număr frumușel de scriitori, ci suntem sprijiniți și de un număr frumos de abonenți, acum putem arunca o privire asupra muncii noastre și putem întreba de onorabili noștri cetitori, că ore am corăspuns chemării noastre sau nu? Am prestat aceea ce schițând am promis, sau dóră nu? Am făcut mai mult, sau mai puțin?? — Răspunsul ni-l dă însași »Revista«, ni-l dă materialul cuprins în cele două tomuri acum deja închiate. Dar așa cred în modul cel mai eclatant ni-l'a dat însuși publicul cetitoriu, constatând cu bucurie că numărul abonenților a crescut în măsură atât de mare, încât ați numărăm aproape de două ori atâta câți aveam în anul prim.

Noi la rîndul nostru nu putem decât se ne exprimăm din adêncul inimei cea mai sinceră mulțămită pentru sprijinul dat până acum și se-l rugăm se nu ne uite nici pre venitor, căci noi la al nostru rënd încă nu ne vom uita dătorințele noastre.

Ne ținem de dătorință a avisa pre onorabili noștri abonenți și onoratul public cetitoriu, că în urma deselor recercări primite din nenumărate părți de-oparte; de altă parte în urma sprijinului neașteptat din partea publicului cetitoriu suntem în plăcuta poziție a face unele schimbări în cadrul »Revistei Ilustrate« și anume:

Deși spezele expediției sunt o rubrică însemnată și cer pentru transport și postă sume considerabile, pentru ca onor. abonanți se primescă Revista în intervale mai scurte, am decis a scóte »Revista Ilustrată« de două ori pre lună în broșuri de câte o cólă, formatul tot cel vechiu.

Nu ținem cont de spezele mai mari, cari sunt împreunate cu acésta, ci pre basa numărului de abonenți, sporit în mod considerabil, după-ce — precum am amintit și de altă dată — noi voim a face servițiu literaturii române, ér nu pungei noastre, prețul de abonament remâne tot cel vechiu adecă șasă floreni (12 coróne) pentru străinătate 15 franci pre an; ma și mai eftin și adecă numai cu un fl. pe pătrariu de an pentru cei ce vor lucra în interesul respândirii fóiei împărțișind între amici și cunoscuții lor 10 auunțuri de ale Revistei Ilustrate.*) Oferind acelor abonenți cari vor solvi acésta sumă anticipative și următóarele

*) Anunțuri de acestea precum și numeri de probă trimitte Redacțiunea franco și gratis ori cui va cere.

P r e m i i :

a) fiecare abonent care a solvit suma de abonament pre anul întreg *anticipative*, va primi **grătit**, (în decursul anului **un tablou frumos și prețios**;

b) între abonenții cari vor solvi întregă suma de abonament *anticipative pre un an*, se vor distribui pe calea tragerii de sorți **25 premii separate în valoare variabilă dela 5—50 corone pro bucată**. — Sortarea se va executa înaintea unui juriu compus din 7 abonenți mai din apropiere;

c) abonenții noștri își pot procura cărțile apărute în editura noastră cu 20% scădământ.

Afară de acesta schimbare esențială reușindu-ne a câștiga drept colaborator pre un Domn profesor de chimie, precum și pre mai mulți ómenii de specialitate, în cadrul Revistei încă vom face unele schimbări sau mai bine **dis augmentări**.

Pre lângă păstrarea direcțiunii urmate, ne-a succes a esopera dela redacțiunea revistei francesă »L' Exposition de Paris 1900« dreptul *exclusiv* de reproducere al articlilor apăruti acolo așa, că on. cetitori nu numai vor fi orientați asupra rarităților dela expozițiune, ci se vor putea delecta și în privirea ilustrațiilor **originale** ale numitei reviste francesă. Afară de acesta am decis a deschide unele secțiuni nouă.

Am aflat adecă cu cale a face destul pretențiunilor tuturor abonenților noștri nisuintu-ne a presta fiecărui lectură acomodată și plăcută. Drept aceea prelângă partea literară vom publica lucruri populare sub titlul »**D'ale poporului**«. Acésta trébuie să o facem cu atât mai virtos, căci țeranii români, poporenii de ai noștrii, ocupă un loc frumuseș în lista abonenților Revistei.

Sub titlul »**Amatorul pre tóte terenele**« vom publica articlii de specialitate pentru amatori, diletanți, apoi afaceri de sport, instrucțiuni, rețete etc.

Ba voidnd a da ocaziune ca sciința și esperința singuraticilor să devină tesaur comun sub titlul »**Din traista cu poveștile**« deschidem loc liber abonenților noștrii ca în forma de **întrebări și răspunsuri** să cêră respective să deie sfaturi și povește basate pre esperința proprie în tóte afacerile de interes comun.

Că executarea tehnică a Revistei noastre, redactarea cu grijă, ilustrarea bogată, cu tóte acestea nu numai va remânea la nivoul cerințelor moderne, ci după puțințe ne vom nisui a merge tot mai înainte, — prestând și mai mult ca până acum — credem că e superfluu a aminti.

Ne încredem deci în bunăvoința publicului cetitoriu și-l rugăm, ca precum în trecut, așa și în viitoriu să nu ne detragă binevoitoriul său sprijin ca astfelu să ne putem împlini misiunea pre deplin.

Directiunea.

Điua de crăciun.

*Iacă-ne iubiții noștrii
Frați, surori, copii de-ai noștrii;
Ajutându-ne stăpânul
Tată preste 'ntreg pământul,*

*Am ajuns și-aceste đile
In deplină fericire;
Điua mare și sântită
Sărbătórea cea dorită:
điua de crăciun!*

*E o đi de bucurie,
Đi de pace și iubire,
Căci precum scim din vechime
Și cetim din Istorie*

*Ađi e điua cea mărită
De creștinii prea mult cinstită
De bătrini și tinerime
Atât ađi, cât și'n vechime:
điua de crăciun!*

*Când Christos, mântuitoriul
S'entrupă ca „muritoriul“
Și veni pe asta lume
Pre ómenii ca să-i deșepte*

*Pentru a lor mântuire
Sufletescă fericire
Intru-a cărui amintire
Ține-ntreaga creștinime:
điua de crăciun.*

Moș Jonaș.

C O L I N D E.

*Coborât'a coborât
Ingeru lui Domnu Sfânt
Óre unde pe pământ,
La păstori în Viflaim!
Păstori l-au întrebat
„Ce veste bună ne-aduci?“
„Eu veste bună v'aduc,
La Ficióra Maria*

*Io vin't vremea ca să nască,
Tot umblând din casă 'n casă
Nime'n lume n'o mai lasă.
Când fuse de cătră sară
Intr'o poiată s'aședă
Intr'o iesle cu fîn uscat.
Ieși Crăciun hăl bătrân
Să deie la boii fîn,*

*Vedii ieslea luminând
Din pociump
Facie-arđind,
Din grădele
Luminele
Din păițe
Luminițe.
Coată flórea finului*

*Află prunc nebotezat,
El în brață l'o luat,
La Iordan o alergat
Șacolo l'o botezat,
Numele i-s'o aflat:
Domnu nost Isus Christos
Car' pe noi din iad ne-o scos.
Enea P. Bota.*

Autotipia chromo-litografică.

În Broșura trecută am vorbit pre scurt despre arta chromo-tipografică și ca suplement am vădut planșa tipărită după procedura amintită acolo.

Vreau acum, ca în puține vorbe să amintesc o altă procedură, cu ajutoriul căreia se esecută cele mai multe planșe colorate.

E procedura chromo-litografică.

Tuturor e cunoscută metoda litografărei comune, cu ajutoriul căreia suntem în stare cu ajutoriul petrei litografice și a negrelei corespundătoare, a trage de pre un original copiat pe peatră atâtea copii câte voim.

Omenii de specialitate nu s'au mulțămît însă cu o colóre, ci au început a aplica mai multe colorii și rezultatele la cari a ajuns acesta procedură ađi sunt de admirat. Nu trebuie să mergem în cutare atelier vestit; poftim a privi învilitórea unui săpun fin, păretele unei șatule etc. pre fiecare vom afla ilustrațiunii colorate în adevăr minunat; una fiecare e o chromolitografie admirabilă.

Și ce să șicem. Progresul ce a făcut, perfecțiunea la carea acesta a ajuns e atât de mare încât dacă de pre o pictură originală, un institut bine provădut face reproducțiune chromo-litografică, înaintea ochiului privitoriului va părea mult mai frumoasă, mult mai admirabilă copia chromo-litografică, decât însuși originalul. Și chiar împrejurarea acesta, reproducerea cap'd'operelor dela pictorii vestiți în modul cel mai fidel au asigurat acestei branșe viitoriul și au adus-o la perfecțiunea de ađi, aducându-ne și pre noi în pozițiunea de a ne putea delecta în cutare operă artistică de-a unui pictor renumit fără ca pentru acest scop să fim nevoiți a cerceta atelierul sau galeria de picturi unde se află respectivă: privind și admirând copia esecutată în aceleași colorii chiar ca originalul, la care în multe casuri nici că am putea ajunge.

Procedura chromo-litografică se deosebesce de ceea chromo-tipografică primo loco prin aceea, că la acesta desfacerea ilustrațiunei în nenumărate linii abia vizibile, nu se întâmplă, ci diferitele colorii se impart pre diferite petri litografice, apoi începem cu o colóre și continuăm întocmai ca la procedura chromo-tipografică cu celelalte până le-am parcurs pre toate, când obținem apoi efectul pitoresc admirabil.

Capul lucrului este la acesta procedură elocarea acurată a

hârtiei, căci dacă nu e elocată cu o acurățetă minuțiosă, atunci consonanța între colorii e conturbată, efectul nu va fi cel dorit și chromo-litografia nu succede așa precum se recere.

De sine se înțelege, că dacă voim ca efectul să fie perfect, atunci trebuie să fim în curat cu efectul fiecărei colóre ce voim a întrebuința, trebuie să cunoșcem efectul singuratecelor amestecături de colorii, trebuie să fim în curat, că două sau trei colorii sau să șicem mai multe colorii litografate una peste alta ce rezultat ne dau și numai fiind cu toate în curat să purcedem la esecutarea procedurii chromo-litografice.

Ba litografiu iscusiti au mers mai departe.

Fiind în stare a imita pe acesta cale cutare cap'd'operă a unui pictor vestit, ca imitația să fie perfectă pre o peatră separată au gravat imaginea fidelă a pânzei (firele țesăturii) ba au imitat chiar trăsăturile de penel din cutare tablou. Copia chromo-litografică uscată o pun apoi pre o astfeliu de peatră, o trec sub presă și când o iau de pe peatră ni-se arată ca o pictură esecutată pre pânză, așa că din depărtare e cu greu a deosebii dacă respectiva imagine e făcută pre hârtie sau e pictată pre pânză.

Chromo-litografiile preste tot nu au lustru, ci lustruirea lor se esecută numai dupăce sunt uscate pe deplin; folosind spre acest scop diferite firnaisuri și poleituri.

Ca pre toate terenele, așa și în acesta tagmă s'a ivit concurență, nisuindu-se un institut a produce lucrări mai bune, mai perfecte și mai minuțios și artistic esecutate ca celalalt. Resultatul acesteia fu în folosul chromo-litografiei, care câștigă mult în perfecționare.

Ađi, când America înainteză cu pași uriași pre toate terenele, ađi când din America căpătăm știri despre o invențiune mai ingenioasă ca celalaltă, în ce privesce acest product litografic încă nu și-a putut elupta locul prim; nu a putut întrece pre Franceși, cari și ađi ne arată cele mai perfecte producțiuni pre acest teren.

Francia este școla după carea a pornit chromo-litografia și la noi și planșele chromo-litografice, cari se ivesc ici-cólea — durere destul de rar — în revistele noastre, ne dau o eclatantă dovadă că a noastră devisă și pre acest teren este: progresul.

J. N. P.

Anul veciu și anul nou.

Tóte sunt tăcute, câmpul e sub nea!
Pre cărarea 'ngustă vine sprintenel
Un fecioraș tiner, mândru ca și o stea.

Intră'n cea colibă, lâng'a popii rit
Unde un moș jace cu pėrul cărunț
Cu fața 'ncreșită și trupul slăbit.

La patu-i se duce și îi șice așa:
„Să adormi în pace, moșul meu, căci eu
„Opera ta mare voi continua!

„De cumva tu ceva, nu ai isprăvit,
„Cu drag și cu voie voi isprăvi eu,
„Căci trupu-mi e tiner, încă nemuncit!“

„— Dumneșeu cu tine, nepoșelul meu“
Disé lin bătrínul „ce eu am greșit . . .
„Tu veđi de tocmeste . . . să nu-ți uiți de rău!

„Ale-acelor lacrimi șterge fėtul meu
„Cari din a mea causă póte au vėrsat,
„Vindecând și rane . . . ce-oi fi căusat eu!

„Scapă de povóra . . . umerii trudiți
„Cari făr' tanguire suport'o tăcând,
„Nu fac imputare, deși-s obosiți!“

„— Tu disėși, bătríne, gândul mi-ai gácit
„Străduința fi-m-va, că, cât voi putea
„Pre tot omu-'n lume se-l fac fericit!“

Disé voinicelul — și-atunci s'a ivit
Primul raz de sóre, care lumină
Fața-i tinerică . . . și-un moș — ce-a murit!

Nișu.

ZODIILE IMPERATULUI.

(Narațiune istorică de Felix Lilla.)

Impăratul Rusiei, Paul I, care ajunsese la domnie în anul 1796, a fost cel mai zodios om, dintre toți cei cari au purtat vreodată purpura.

Intre multele sale ucazuri bizare, era unul, care poruncea, ca fiecare supus să se coboare din trăsură și să se închine smerit, dacă întâlnea pe stradă trăsură împăărătească cu înaltul ei stăpân. Această fu odată cauza unei întâmplări curioase.

A recunoștea trăsura împăărătească nu era adecă întotdeauna lucru așa ușor. De pre timpul lui Petru cel mare, se îndatinaseră despoticii domnitori ai împărăției rusești, să-și facă preumblările, pre stradele capitalei în trăsuri de tot simple fără de suită și servitori, și având pe capra trăsorii singur numai pre vizitiul cel bărbos și de puțină însemnatate. Paul încă se îndatină să-și facă preumblările într'o trăsura simplă, și fără de nici o paradă.

Astfel trecea el și într'o frumoasă sară de vară a anului 1799, preste piața Isaac, tocmai pre când da să coboare amurgul. Deodată trecu pre dinaintea lui o cabrioletă ușoară, trasă de un cal, fără ca acel ce ședea într'însă mânăndu-și singur turbatul cal cașesc, să fi luat în samă trăsura împăărătească. Nenorocitul său nu cunoscuse pre Majestatea Sa împăratul, și într'adins nu voia să-și arete îndătorata reverință. Paul presupuse pre ceea din urmă. El observase, ca criminalistul purta o uniformă de oficer, dar totuși nu putuse afla cărei branșe i aparținea, și chiar așa de puțin putuse el să vadă și fața păcătosului.

Impăratul se infuriă grozav și porunci vizitiului să biciuiască amândoi caii, pentru că să ajungă cât mai în grabă pe nerușinatul cel cu un cal. Vizitiul urmă îndată acestei porunci a împăratului și preste cinci minute, trăsura cu doi cai a fost mai ajuns pre cea cu unul.

Conducătorul celei din urmă observa la timp, că în dărătul lui vine uruind o trăsura, cu o iutălă într'adever contrară regulamentului polițenesc.

Cuprins de o presimțire posomorită, se uită cu frică înapoi, și cu ochii ageri și tineresci recunoscă pre înturiatul împărat.

Încă pre când trecuse în fugă preste piața Isaac, pre lângă trăsura cea simplă, i-se părură că înaltul suveran ar ședea într'însa, însă calul său cazacesc alerga cu mult mai tare, decât ca să-l fi putut opri, spre a împlini obicinuia formalitate.

Acum îi cădă greu la inimă »crima« sa. Întâi, era oprit a mâna repede din cale afară, pe stradele Petersburgului — singur numai țarul putea să-și iee această libertate — în contra acestei porunci a fost păcătuț; a doua nu ș'a arătat cuvenita reverință și acesta era o greșală încă cu mult mai mare.

Vinovatul era un tiner sublocotenent de infanterie, dintr'o familie bună, fruntașă, dela țară, venit abia de curund în capitală, plin de speranțe mândre și ambițioase. Tote aceste speranțe, puteau fi omorite acum, în flóre, de mânia împăratului, de neprecalculatul capriț al monarhului.

Cel mai bun mijloc de-a se scote din acest necaz i-se părură acela, de-a se încrede în iuțimea așa de des probată a calului său, și de-a scăpa dinaintea primejdiosului său următor, sub scutul amurgului sării, care se coborea tot mai mult.

De aceea dădu credinciosului animal o lovitură de biciu, carea-l făcă să se arunce într'o fugă nebună.

Impăratul observă planul necunoscutului, și porunci vizitiului din nou, ca să lovască fără cruțare în cai.

Acum se începă o gônă de tot curioasă, preste puntea Fontană cea largă și pre minunata perspectivă dela Nowski, în jos. În sfârșit ajunsă, urmărit și urmăritor, prin porța dela răsărit la câmpul liber, pe drumul de țară ce duce către Strebna. Însă acuma se osteniră caii cei plini de spume, ai împăratului. Necunoscutul, care observă acesta, făcă o ultimă și desperată opintire.

El își înteti minunatul cal, așa cât acesta, în urmă, părea că sboră prin aer și planul îi succese. Paul își perdă din ochi aléa victimă. Mânios, în gradul suprem, porunci el vizitiului ca să întorcă trăsura și să mână în góna cailor înderept în oraș și încă de-adreptul la paza principală.

»Totuși voi putea încă prinde pre acest nerușinat băiat,« murmură el. »O așa cumplită obrăznicie într'adever că încă nu mi-s'a întâmplat să ved. Hah! Am să dau un exemplu înfricoșat cu el, ca toți să vadă cuprinși de groză, cum trebuie să asculte de ucazurile mele!«

El edase de curund un aspru ordin milităresc, în virtutea căruia, s'era dupăce s'a întunecat, nici unui oficer al garnisonei din Petersburg, nu-i era permis să petrecă fără concediu special, înafară de porțile cetății, o poruncă în contra căreia murmurară mulți într'ascuns, însă carea trebuia să fie observată, cu toate acestea. Cu acesta spera împăratul să-și ajungă scopul. I-se părură lucru de necreșut, ca necunoscutul să cuteze a se întorce în urma lui. La tot cazul trebuiau să trecă mai multe ore până la reîntorcerea acestuia.

Când ajunsese Paul înaintea pazei principale, comandantele acesteia se apropiă respectuos de trăsura, ca să primască ordinea împăratului.

Cât de mare îi fu mirarea când i-se porunci, ca momentan să sune prin oraș apelul general. Tote regimentele aveau să se adune pre locul de întrunire și acel oficer, care nu ar fi de față la apel, trebuie îndată căutat de patrole, arestat, și în ziua următoare la dece ore, adus ca prinsoner la palatul de érnă, unde apoi avea să fie luat la interogator, de însuși împăratul.

Voința autocratului era o poruncă ce trebuia respectată. Deaceia oficerul i-se închină în semn de supunere și Paul se duse la palatul de érnă, cu aceea ilusie plăcută, că îndrăznețul necunoscut îmbrăcat în uniformă, care conducea trăsura, în ziua următoare de buna samă avea să fie o victimă a mâniei sale.

Se însérase deja binișor și liniștea nopții începă să se coboare asupra Petersburgului. Însă acesta liniște pacinică nu ținu mult. Deodată resunară în toate părțile orașului tobele de alarmă și trimbițele suflară marele apel general.

În capitală se născu acum cea mai grozavă iritare.

Cetățenii eșiră afară din căsi și în tot locul frică și zăpăcălă îi stăpânea pe toți. Nime nu avea nici idee, că ce anume avea să se întimple, presupuneau însă toate grozăveniile posibile. Militarii, se înțelege, că erau cei mai iritați.

Timp de un sfert de oră domni prin casarme o alergare nebună; apoi năvăliră locuitorii acestora afară, înarmați ca de câmp și grăbiră spre locul de întrunire. Abia după o oră și jumătate de când dase împăratul porunca comandantului pazei celei mari, se aflară toate trupele garnisonei sub arme, pre locul de întrunire, și apelul începă.

La apel lipsiră — cu escepțiunea câtorva soldați de rând — nu mai puțin de douăzeci și șapte de oficeri.

Nici că era o minune acesta. Căci cine să-și aducă doră aminte de alarmarea generală, într'o vreme perfect liniștită. Deaceia unul făcuse o mică parte la țară, al doilea o preumblare cu luntru în susul Nevei, al treilea fusese învitat la o vânătoare pre un dominiu în apropierea capitalei și ceialalți încă tot în asemenea chip își daseră lor-și concediu, — fără a le fi trecut prin gând, că-i va ajunge ursita.

Dupăce s'a sfârșit cetirea apelului, trupele fură trimise în liniște acasă. Cu toate acestea, în Petersburg nu închise nime totă noptea ochii. Omenii încă tot mai presupuneau, că în fiecare clipă, avea să se întimple ore undeva ceva grozav.

Dar nu se întâmplă nimic alta, decât vre-o câteva arestări. Anume, cei douăzeci și șapte ofițeri, cari se aflau prin împrejurime, îndată ce prin curieri au fost prins veste de alarmare, se întorsă grăbiți în oraș, unde fură arestați la moment și duși în prinsorea dela paza principală. În dimineața următoare la zece ore fură duși la palatul de ernală și conduși într'o sală de primire, înaintea înfuriatului împărat.

Paul se afla într'adevăr în laune grozave. El voia să prindă un singur vinovat și acum i-au adus douăzeci și șapte de păcătoși, cari îi-au călcat porunca. Din acesta cauză se înfură autocratul.

El măsură pe prinsoneri cu o privire aspră și posomorită.

Ei erau cu toții foarte serioși, dar și rezoluți. Intre ei se aflau ofițeri superiori, bătrini și băboși, cari trecuseră deja prin multe, cum și sublocotenenți de tot tineri, cari își dădeau totă silinta, să-și iee o ținută cât numai să pôte de demnă.

Împăratul credea, să înțelege că vinovatul trebuia să fiă între cei douăzeci și șapte prinsoneri, și presupunea, că acela se va tradă prin o neliniște și descurăgiare deosebită. Dar asta nu se întâmplă. El nu veduse bine fața celui păcătos, și acum nu era în stare să se oprască și să dică cu siguranță: Etă acesta e acela pre care îl caut!

Acest nesucces continu al ostenelelor sale îl făcu și mai moros și în sfârșit dișe cu un glas mânios:

»Este unul între voi, care m'a amărit ieri din cale afară. Am fost oprit ca să măne cineva prea repede caii pre strade. Acest unu, despre care vorbesc, în butul și cu desprețuirea vedită a poruncii mele și fără de a-mi arăta cuvenitul respect, trecu ca și un îndrăcit pre lângă mine, prin oraș, eșind pre pörta dinspre răsărit. L'am urmărit, însă iuțimea calului său l'a scăpat. Grăbit m'am întors spre reședință, la paza principală, și am lăsat să sune apelul general, și regimentele să se adune la apel, ca să väd, care este ofițerul absent, pre care l'am alungat cătră Strebna, și etă că lipsesc douăzeci și șapte ofițeri din garnisonă! Aceștia se aflară fără concediu, înafară de porțile cetății și ei pörta acuma vina în comun, că nu pot să aflu pre acel călcător al legii. Și dacă cumva nu-l aflu, atunci toți douăzeci și șapte domni vor trebui să ispășească, cu cea mai aspră pedepsă, greșala celui unu. Atunci totuși voi putea avea cel puțin satisfacția de a fi ni merit și pre cel într'adevăr vinovat.»

Ofițerii se uitără spăriați unu la altu. Acestă încă putea să se sfârșască prost. Siberia le era acum în perspectivă. Care era dară între dinșii cel vinovat? De ce nu pășea înainte și nu se insinua? Trebuiau să îndure douăzeci și șase nevinovați esiliul pentru unul singur, asupra căruia căduse ura înaltului autocrat?

»Väd bine, că trebuie să-i pedepsesc pre toți,« dișe împăratul cu fruntea încrețită. »Da, vreau să statoresc un exemplu, care să rămână vecinic în memoria ofițerilor dela regimentele mele din Petersburg. Veți fi transportați cu toții, momentan, la Siberia. Căruțele vă așteptă deja. Marș!«

Paliți de frică ascultară, tovarășii de suferință acesta sentință barbară, în potriua căreia nu se mai putea apela,

Atunci, cum s'ar dișe în cea din urmă clipă hotăritoare, pași înainte un sublocotenent de gardă, tinër, frumos și svelt, își puse mâna pe inimă, se închină profund și dișe cu glas tremurător:

Disgrația Măiestății Vöstre cadă singur asupra mea. Cameradii mei sunt cu totul nevinovați. Singur eu sum așa nenorocit, cât să meritez mânia împăratului.»

»Așadară D-ta esci acela, care mi-a respectat așa de rău poruncile?« întrebă Paul cu strictetă.

»Recunosc, că sum vinovat.«

»Cum te chiamă?«

»Alexandru Iwanowici.«

»Bine Alexandre Iwanowici, vei fi pedepsit după merit. Vei sci acuș ce voi hotări asupra D-tale. Până atunci rămâi prinsoner.«

Sublocotenentul se închină în semn, că e gata a suporta cu paciință ori și ce.

»Sentinelă!« strigă împăratul.

Sentinelă se apropia.

»Duceți pe prinsoner în arest!«

Sentinelă conduse pre tinërul ofițer afară.

»Acum Domnilor, dișe Paul, cu glas mai domol, cătră acei douăzeci și șase rămași înapoi, »de örece am aflat pre cel vinovat, vreau să fiu milostiv cu ceialalți. De astă dată mulțămii-vă cu spaima, însă vai de voi, dacă vre-odată veți fi erăși târđii într'u împlinirea datorinții. Mergeți!«

Trăsurile feții celor arestați se însenară. Plini de respect și mulțămii se închinară cu toții. Și un colonel bărbos și bătrân, dișe cu o voce sonoră: »Mulțămim Măiestății Vöstre pentru grațiosa pedepsă!« După aceea făcu întręga cetă, drepta împrejur și plecă din sala împăratescă de audiință, într'o ținută perfect militară și cu inima ușurată.

În vestibul, prin antisambră și pe trepți, păziră cea mai perfectă tăcere. Însă îndată ce au fost părăsit palatul împăratesc, începură să vorbescă cu glas înălțat și vioiu.

Colonelul cel bărbos susținea ca Iwanowici nu putea fi cel vinovat, deörece el fusese erı seră într'o societate înafară de oraș. Un al doilea asemenea întări acesta, și adause, că tinërul sublocotenent de gardă, preste tot nu se pricepe de loc în d'al de ale mănăului de cai. Evident că el s'a jertfit, într'o isbucnire a nobilei sale inimă, spre a-i mântui pre ceialalți. La acestea un tinër sublocotenent și prietin intim a prinsonerului își exprimă părerea, că Iwanowici va fi luat acesta eroică decisiune, fiind-că se simțea de tot nefericit. El anume, era îndrăgostit într'o tineră damă, cu numele *Marfa*, fica arindașului de vinars, a milionarului *Saminski*, care nu voia să binecuvinte legătura inimii celor ce se iubeau pre cuvântul, că Alesandru nu ar avea destulă avere. Acestă părü și celora-lalți plausibil. Colonelul cel bărbos dișea, că trebuie făcut totul pentru mântuirea lui Iwanowici. Trebuia cercat să se afle vinovatul cel adevărat, care escitase mânia împăratului. Se putea chiar, ca vinovatul să nu fi fost un ofițer, ci vre-un ampoiât în uniformă.

Intre astfel de convorbiri, cetă ajunse la ținta sa, la cafe-neaua cea mare și pompösă, care era îndatinatul loc de întâlnire al ofițerilor din garnisona Petersburgului. Salele erau pline de öspeți militari, cari discutau cu foc asupra evenimentelor noptii trecute.

Neașteptata aparițiune a celor arestați în decursul noptii, produse o senzație nespüsă. Ei fură înundați de întrebări și în curund sciü fiecare pricina alarmului de nöpte, a mâniei împăratului și sörtea nefericitului Iwanowici. Disputele decurgeau acum cu glas înălțat, deörece apröpe fiecare avea să-și exprime câte-o părere.

Timp mai îndelungat cerca zădarnic, un ofițer tinër și palid ca mörtea, să ajungă în mijlocul acestui sgomot, la cuvânt. În sfârșit totuși se făcu în câțva liniște, și acum putură lua sama de cea ce dișe.

»Eu sum cel vinovat!« strigă el cu un curaj firm. »Eu am avut erı sara nenorocirea de a displăcea Măiestății Sale. Însă vina mea nu a fost intenționată, căci eu am recunoscut pre împăratul abia atunci, când era deja târziu. Urmărit de el, de frica unei aspre muștrări și a disgrației în viitor, cercai să fug dinaintea lui și acesta imi succese prin iuțimea calului meu. Ba încă sosii chiar la timp îndērępt în oraș la apel, cea ce Măiestatea Sa probabil că a cređut a fi cu neputință.

Dacă imi trecea prin gând, că alarmarea de astă nöpte ar fi stat în legătură cu greșala mea, atunci m'aș fi însciințat la moment. Acum, când sciü, că un nevinovat suferă pentru mine, alerg îndată la palatul de ernală, ca să-l mântuesc și să-mi iau pedepsa. Să nu pötă dișe nime că *Wladimir Oginski* nu are curajul să răspundă pentru cea ce a făcut. Rămăneți cu bine Domnilor, voi camerađi cu toții! Pöte, că nu ne mai vedem în viața acesta! Preste două ore pöte că voi fi pre drum cătră Siberia! Adio!«

Dișând acestea tinërul ofițer își puse chipiul pre cap și părăsi localul.

După ce se depărta se deschise o conversație vie despre marinimosul tânăr. Numai puțin îl cunoscuseră mai de aproape, deoarece abia de curând fusese transferat din provincie în capitală. Toți îl compătimeau din cauza tristei soții, ce prevedeau, că-l va ajunge acum.

El singur nu se îndoia cătuși de puțin despre aceea, că sörtea sa a fi deportarea pre viață în Siberia. Adio acum voi vi-surii mărețe și ambițioase de fericire, mărire și bogăție! Adio și tu grațiosă, gingașă mirăsă dela Méđă-đi. Onórea poftesce ca Wladimir al tđu se se supună soții triste, ca un erou! . . .

Cum ajunsese la palatul de erna, îndată se îndreptă spre adjutantul de serviciu cu rugarea, ca să-i esopereze fără aminare, o audiință la împăratul. Adjutantul observă că nu ar fi potrivit timpul. Atunci Oginski, după ce-i împărtași motivul îngrijirii sale, îl făcu atent la aceea, că este vorbă de mântuirea unui nevinovat dela esiliu în Siberia și în chipul acesta își ajunse scopul.

Adjutantul se uită foarte mirat la tânărul sublocotenent, apoi se duse în odaia autocratului, ca să anunțe pre curiosul suplicant.

Paul făcu ochi mari auzind anunțarea. Dispoziția rea îi trecuse și un spirit bun se coborise asupra lui.

»Dar nu voi afla nici odată, cine este adevăratul vinovat?« strigă el rînd de sine însuși. »Cine-mi garantază, că nu va veni încă și un al treilea, ca să scótă éráși din nécas pre al doilea? Đi sublocotenentului Oginski să între! Și arestantul Iwanowici asemenea să fie adus la moment aici!«

Curund după acesta intră Wladimir Oginski, înlăuntru închînându se profund înaintea Maiestății Sale.

»Așadară D-ta pretinđi a fi acela, care a refuzat să-mi arete supunere și respect?« întrebă Paul. Ești foarte îndrăsneț, Domnule!«

»Maiestate, eu sum cel vinovat,« duse sublocotenentul cu resignațiune. »Când am avut nefericirea de a dispăcea împăratului meu, nu mi-am adus aminte, ca acesta va avea urmări așa de fatale. N'am avut intențiunea de a săvirși o lesă-maiestate. Eu n'am recunoscut îndată pre Maiestatea Vóstră și nici nu mi-am putut înfrina la timp turbatul cal. Abia când am fost urmărit înțelese starea lucrului și frica dojanei și a prea înaltei disgrății mă aduse până acolo, ca să prind fuga. Da, eu am fugit dinaintea mâniei Maiestății Vóstre, dinaintea dușmanului însă nu am fugit încă nici când. Acum recunosc că sum vinovat și spre a mântui pre cel nevinovat imi pun sörtea în mâinile Maiestății vóstre. Și dacă Siberia va avea să fie partea mea, mă supun aceleia.«

D-ta nu ai fost între cei deținuți, deși te-am lăsat eră sară în întunerecul noptii departe în afară de oraș.«

»Eu m'am întors încă la vreme pe un drum lateral, tocmai pre când sunau apelul general. De aceea nu am lipsit dela apel.«

»Ei bine,« duse împăratul, »nu mă mai îndoiesc că D-ta ești adevăratul vinovat. Dar s'a mai însinuat încă unul, care pretinde a fi calcătoriul de lege. Trébuie să ascult améndouă părțile, mai înainte de ce aș pronunța sentința.«

Sublocotenentul de gardă fú condus în lăuntru.

Alesandru Iwanowici aréta palid de tot, slabit, supérat și nefericit. El își aștepta acum sentința finală.

»D-ta stai încă si acum pre lângă aceea, că ești cel vinovat?« întrebă împăratul.

Iwanowici se închină.

»Dar aici e sublocotenentul Oginski, care pretinde, că el este păcătóșul și spre acest lucru a adus foarte bune doveđi.«

Sublocotenentul de gardă se uită surprins la sublocotenentul de infanterie.

»Cum te-ai putut încumeta să me mințesci, Alesandre Iwanowici?« întrebă împăratul. »Acum pretind să-mi spu curatul adevér!«

»Da, voi spune tot adevérul,« răspunse sublocotenentul de gardă. »Eu m'am jertfit, ca să-mi mântuesc soții, de supérarea Maiestății Vóstre. Eu sum de tot nenorocit . . . vieța nu mă mai interesază . . . și astfel am socotit că dacă unul dintre noi tré-

buie să mérgă la Siberia, acela să fiu eu. Eu chiar dorisem acest amar păhar al suferinții.«

»Dar pentru ce? Din ce causă te simți așa nefericit?«

»Fără îndoielă, Maiestate, că iubirea l'a îndemnat la asta,« observa filosofic Oginski, vedénd că Iwanowici întârđie cu răspunsul. »Cunosc acesta. Acesta e așa întotdeauna!«

»Ești doră îndrăgostit?« întrebă împăratul suridénd.

»Sum chiar și fidanțat, Maiestate,« răspunse Iwanowici, făcând alusiune la un inel ce purta în deget. »De nefericire în amor nu mă pot plânge. Dar firesce, că mirésa mea va plânge, dacă voi trébuia să plec în Siberia.«

»Despre aceea vom vorbi mai târđiu. Răspunde-mi Iwanowici! Ce e cu D-ta?«

»E adevérat,« suspină sublocotenentul de gardă. »Eu iubesc pre Marfa, fata aréndatorului de vinars, Saminski.«

»Și fata te iubesc asemenea?«

»Da. Simpatia noastră este absolut reciprocă.«

»Insă bătránul posedă pe crudul tiran.«

»El duse, că un locotenent de gardă, care are numai o avere de 80000 ruble, nu e destul pentru bogata sa fată.«

»Bătránul nebun!« strigă împăratul încreșindu-și fruntea. »In tot momentuo îl pot nimici. Ascultă acum, Alesandre Iwanowici, ce vreau să-ti spun: De acusa de lesă-maiestate ești achitat și despre pedepsă nu e decí nici o vorbă. În considerarea nobleței de inimă, cu carea ai voit să te jertfesci pentru colegii D-tale, vreau să te remunerez. Cu ocasiunea celei mai aproape vacanțe în regimentul D-tale, vei fi înaintat de căpitan. În sfirșit astăđi, când voi ești la preumblare voi trece prela bătránul Saminski, și-l voi întrebă cum îndrăsnesce să desconsiderare pre unul dintre oficerii mei de gardă. Măne diminéță dute la el și-ti reînvoiesce propusul. Stau bun de aceea, că el te va ruga cu insistința să te cununi cu Marfa. Astfel sper, că te vei vindeca de simțemintele D-tale de nefericire și că în viitor vei fi un oficer brav în serviciul meu!«

Sublocotenentul de gardă se aruncă la picioarele monarhului, sêrută mâna înaltului binefăcător și murmură câte cuvinte calde, de mulțămită.

Când vedđu Wladimir Oginski marinimosă laună a împăratului, prinse nedejđi frumoșe și pentru sine. Dar totuși se sili din vreme, să-și iee o posă cât se póte de abătută și deplorabilă.

»Acum e rindul D-tale, domnule,« duse împăratul. »Vreau să isprăvesc și cu D-ta. D-ta regreti așadară, cea ce ai făcut?«

»Regret,« suspină Oginski cu glas tânguitor, »și cu umilință rog pe Maiestatea vóstră de ertare!«

»Bine,« adause Paul, »te iert sub condițiunea, ca pre viitor să te porți cum se cade. Și acum vă puteți duce!«

Tinerii mai borcorosiră încă câteva cuvinte de mulțămită și se depărtași apoi, prea fericiti de buna reușită a acestei periculoșe aventuri. Afară, în antișambră se îmbrătoșară, plini de bucurie și își jurară prietinia vecinică. . . .

După ameađi trecu împăratul pre dinaintea locuinții arindașului de vinars, și lasă să chieме pre stăpánul căsii afară.

Acesta veni și se închină până la pământ, mirându-se foarte de cinstea ce l'a ajuns.

»Saminski, ce trébuie să aud despre tine?« duse împăratul cu ton aspru. »Unul dintre oficerii mei de gardă, căruia îi suride un viitor plin de mărire, cere mâna fetei tale Marfa, carea îl iubesc și tu-l corfez. Cu arinda vinarsului și-s'a dat voie ca să ți aduni bogăția de aur, și tu te porți așa de ticălos! Fie-ți rușine!«

»Maiestate« gângăvi Saminski, nimicit cu totul, »nu sciam că tînărul domn se bucură de o grația așa înaltă!«

»Măne va veni din nou la tine, ca să-și învoiescă ofertul. Dacă-l respingí din nou, să scii, că-ți trimit pe cap o comisiune judecătórescă, ca să-ți cerceteze registrele. Și vai de tine dacă ai contrabandat ceva, orí dacă ai înșelat în vre-un alt chip, cu accisul!«

»Voința Maiestății Vóstre e pentru mine porunca,« răspunse

milionariul. »Alesandru Iwanowici va fi copilul meu. Eu dau binecuvintarea mea la căsătoria lui Marfa!«

»Atunci e bine,« zise împăratul. »Rămâi cu bine, bătrânule Saminski și nu mă mai face să aud nici când despre tine astfel de prostii, la din contră te ajunge cea mai înaltă a mea disgrăție!«

Cu acestea se duse Paul mai departe.

Arindașul de vinars se duse în sus la fca sa, carea ședea cu ochii plânși în chilia ei.

»Mântuire și binecuvântare a ajuns casa mea!« strigă el cu emfasă. »Ștergeți lacrimile, puiul meu, floricea mea, odorul sufletului meu! Alesandru Iwanowici e un mare favorit al împăratului. Mâne vei fi mirésa lui. Deaceea împodobesce-te mâne cu hainele tale celea mai frumoșe, cu podóbe de aur și cu pietrii scumpe!«

Lacrimile tinerei femei se schimbară acum în surisul fericirii și bucuriei.

Când veni sublocotenentul de gardă în ziua următoare, Saminski în faptă îl încarcă cu celea mai înalte semne de cinste, și logodna se făcú.

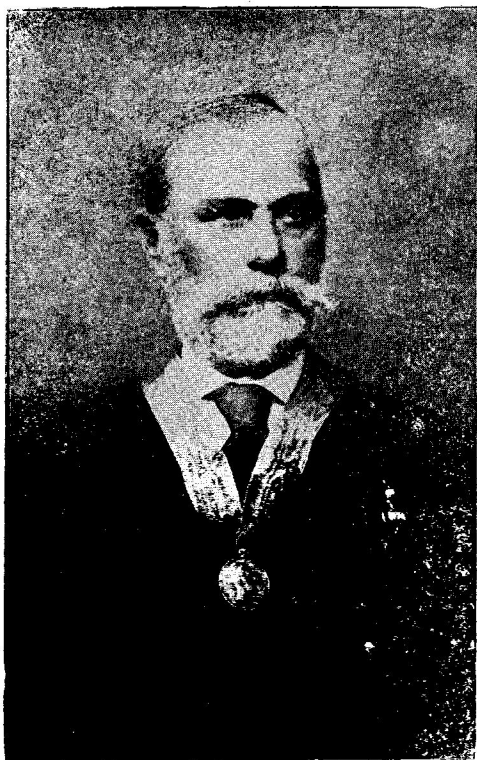
El se cunună curund după aceea cu răpitórea copilă.

Wladimir Oginski încă se cunună în curund, prea fericit, cu polona lui.

Acestea au fost douăzeci și patru de óre din viața zodioului împărat al Rusiei, a escentricului Paul.

Tradusă de Enea Pop Bota.

VASILIE MOLDOVAN.

Născut în 1824 în comuna Chirileu, și-a făcut studiile teologice în Blaj, unde l'au apucat evenimentele din 1848. A fost unul din tinerii cei mai entusiaști, cari au străbătut Ardealul în lung și lat; și prin cuvântări ce adesea storceau lacrimi poporului, chema pe Români la adunările dela Blaj. — Tovarés bun al lui Iancu și Axente, credincios și nedespărțit prietin, a lui Butean, Moldovan a condus ca prefect legiunea a III-a cu care a repurtat isbândi strălucite mai ales după ce s'a retras cu ómenii săi în Munții-Apuseni. — Când Abrudul prin trădarea lui Dragoș a cădú în puterea lui Hatvany, în ziua de 6 Maiú a fost arestat dinpreună cu Dobra, Butean, Murășan, Andreica, și Molnar. Dintre aceștia Butean, Dobra și Molnar au fost executați de cătră Hatvany, ér Moldovan și cu Murășan au scăpat din închisóre când Iancu a năvălit în Abrud cu Moții sei la 9 Maiú. Acéstă împrejurare l'a scăpat de rėsbunarea lui Hatvany.

După potolirea revoluției neuitatul Moldovan a ocupat un oficiu de protonotar în comitatul Tirnavei-Mici, A răposat la 1 Ianuarie 1895 în vârstă de 71 ani.

Și-a scris memoriile sale din 1848—49 într'o frumoșă și plăcută limbă românescă, — pe cari le-a închinat poporului prigonit și nedreptățit de secolí, dicénd: »Români, puneți-vé încrederea în voi înși-vé!«

ARON POMNUL.

Născut în Căciulata Făgărașului la 1818, și-a făcut studiile în Blaj și Cluj, teologia la Viena. Se întórse în anul 1847 ca profesor la Blaj, unde deveni profesorul adorat al studenților. El scrise prima convocare pentru adunarea din Dumineca Tomei, pe care o dădú elevilor săi s'o »rėspândească în popor.« A părăsit la 48 Ardealul pentru totdeuna, trecénd în România, unde din cauza persecuțiilor muscălești avú a îndura multe suferințe fizice.

Din România trecu în Bucovina, unde își află apoi locașul vecinic.

În Bucovina lucrà el din tóte puterile atât pe terenul cultural, cât și național la înaintarea acestei mult încercate provincii.

A decedat în 1866 în Cernăuți în urma unei grele suferințe, jelit de întréga Româtime și plâns mult de Bucovineni, cărora li-a fost un adevărat redeșteptător al culturii naționale.

Un bal în sara de Crăciun.

— Novelă. —

Reproducerea interzisă.

Schimb în serviciu.

Foia oficiosă din luna lui Decembre anul 18 . . . , publică, spre bucuria unora și necazul altora denumirea ca general-major a comandantului reg. 63 *M. Trăilă*.

Corpul ofițerilor se înțelege a decis a-i da o serbare de adio, fiind un superior bun și camarad credincios.

Dar erna, ernă rămâne. Și atunci cu deosebire era o nea atât de grosă, încât abia puteau curăți stradele ađi, ca mâne se fie de nou pline cum se cade.

Din acesta cauză nu putu a se depărta generalul la postul seu nou, ci trebui se rămână acolo și se continue serviciul de comandant al regimentului, căci în urma întreruperii comunicațiunii nou denumitul comandant, nu putu sosi la timpul seu.

Astfelu și serbarea de adio se amână de pre o ăi pe alta, până când ofițerii regimentului se treziră cu crăciunul în spate.

Drumurile s'au restabilit, neaua s'a mai împuținat și acum aveau a face cu două serbări: una de adio, alta de bucurie în onórea comandantului nou.

Ce era de făcut?

Căpitanul *Scurtu*, dela compania 6 era încredințat cu aranjarea ambelor festivități. El se bucura de privilegiul, a fi un aranjeur escelent; ba gurile rele spuneau că el numai atunci a descoperit în densusul acest talent, când pasivele i erau deja mai mari ca activele. Căci — așa se dice — când era locotenente și avea afacerile pecuniare în ordine, nu-l durea capul de »nebunii« de aceste, după cum le numia el, ba din contră, înjura pre aranșatori, că cauzază cheltueli zădarnice.

Un concediu mai lung petrecut când la Ischl, când prin Viena: i conturbă total echilibrul avut în afacerile sale finanțiare și după-ce vedea foarte bine, că aranjarea acelora este pentru el absolut imposibilă, cugetă că a fi lucru înțelept a aranșă petreceri ca cu o atare ocaziune se pótă face cunoscința unei fete »cu zestre mărișoră«.

El se credea om frumos, dar — lumea lume rămâne — ofițerii mai tineri critisau cu cuvinte cam aspre nu numai perii sei răriți cari se mai puteau observa pre cap, ci făceau și unele observări sarcastice asupra considerabilei cantități de vatta cu carea era căptușită uniforma sa.

Bistrița nu-i oraș mare, dar dela aranjarea unei petrecere publicul și are pretensiunile sale și aici.

Nu departe de Bistrița era pre acele vremuri un domeniu frumos și estins — al domnului *Dănilă Vărtosu* și se spunea că un ingineur din Viena trecând pre acolo cătră Valea-vinului, ar fi descoperit în un șes din acest domeniu un isvor abundant de petrol.

Scurtu, carele cetea jurnalele din dósca'n dósca, avea cunoscința despre venitele colosale ce au posesorii atărora isvóre în America. Din acesta cauză *Angela* — unica fiică a lui *Vărtos* — i era idealul seu nu numai ca fetiță frumoșică, ce în adevăr era, ci și ca »princesa petrolului«

Dar așa se vede că acesta idee nu-i veni numai lui *Scurtu* în minte, căci toți ofițerii tineri — cu esceptiunea unui funcționar cu burta mare — făceau curte Angelei, și încă pe'ntrecute. Inse așa se vede sublocotenentele *Mureșan* era acela, care putea se aibă cea mai multă speranță.

El era iubit de toți. — Totdeuna vial, camarad bun, om de parolă — numai cu *Scurtu* nu putea eși în capăt, căci acesta vedea în tinărul sublocotenente pre cel mai mare rival al seu și cel mai periculos concurent.

Așa stau trebile în Bistrița pre timpul când regimentul își aștepta noul său comandant.

Căpitanul *Scurtu* era deja gata cu programa festivității.

Comandantului vechiu: o sară-garçon, cu program cât se pótă de vesel; celui nou: un bal festiv în sara de Crăciun — căci el înțelese, că noul comandant are o nevastă tineră; ergo balul va fi foarte bine venit. Se înțelege *Dănilă Vărtos* cu amabila sa fiică încă vor fi prezenți și în acesta séră, când el, căpitanul *Scurtu*, se va putea presenta în cea mai bună poziție, când în sensul strict al cuvântului, tóte se vor învêrti pre lângă persoana sa, avea de gând a face declarație frumoșei *Angela*.

Un strateg bun, la executarea planului seu nu lasă din vedere nimic.

Asaltul asupra inimei neparate a frumoșei fetiță, va fi cu atât mai sigur, cu cât vor fi delăturate mai sigur trupele inimice din bună vreme.

Căpitanul *Scurtu* scia bine, că punctul principal din reglementul militar spune, că superiorului »chiar și la cele mai intime conveniri« este a se oferi »o anumită preferință« — și el voia ca acesta »anumită preferință« lui, superiorului, se-i fie asigurată din partea sublocotenentului *Mureșan*, inferiorul seu, chiar și cu ocaziunea acesta, unde era vorbă a cere mâna Angelei.

Cu *Mureșan* spera decî a isprăvi ușor.

Mai grea era afacerea cu *Angela*, căreia nu-i putea comunica și față cu care nu putea esecuta pasagiuri de această natură; căci dēnsa cu greu ar fi potut pricepe și primi avantajii oficiose de categoria acesta. Mai consult i părea decî a pune pre sublocotenente în siguranță, și cu acest plan se dusă căpitanul nostru cu câteva țile înaintea balului în cancelărie la adjutantul regimentului.

Adjutantul îl primi cu respectul cuvenit și cu surisul obișnuit și-l întrebă:

— Cu ce vă pot servi, dle căpitan:

În loc de răspuns căpitanul scósă tabachera și o presentă adjutantului — prin acesta i aduse la cunoscință că presentă lui în adjutantură nu e în afaceri oficiose. Ambii își aprinseră câte-o sugaretă și surisul de pre buzele adjutantului — după-ce, nefind afacerea oficiosă, acela nu mai era absolut necesar — dispăru.

— Așa în treacă voi se te întreb, cine are inspecțiune în Burg, pe dealul tērgului, în Sâmbăta proximă? țise *Scurtu*.

— În Burg? Acolo-i la inspecțiune totdeuna ofițer. Pardon, momentan mă uit în protocolul de comandă.

Adjutantul luă un pachet de pre masă de scris, desfăcându-l începe a frunđeri și țise:

— În Burg, pe delul tērgului, în sara de Crăciun, are inspecțiune sublocotenentele *Müller* dela compania 6; ca comandant la acest loc. Nu-i prea plăcut pentru sara de Crăciun. Lângă soldați e dispus sergentul *Wondracek* carele, daca nu mă înșel încă se ține de compania ta.

— Da, răspunsă trăgănat căpitanul, e la compania mea. Dar sci că mi-e foarte neplăcut că chiar *Müller* are inspecțiunea?

— Neplăcut?! Cum așa?

— În sara de Crăciun avem balul în onórea noului comandant; am hotărît a juca o sērbă națională și *Müller* ca jucăuș escelent mi-e nedispensabil de lipsă.

— Hm! În regimentul nostru sunt o mulțime de jucăuși, unul mai escelent ca celalalt. Ușor vei putea afla suplent.

— Da, da, jucăuși buni sunt, dar sci, a juca sērba frumos nu-i chiar jucăreie, nu pot fi la nici un cas fără *Müller*, trebuie se ne ajuți óre-cum și tu. În fine chiar și balul e oficios, căci e festiuitate strict oficiosă.

Adjutantul se gândi puțin.

— Nu aș voi se stric petrecerea nici unui camarad. Serviciul în Burg, după ce ofițerul trebuie se inspițeze tóte posturile învecinate, e în sine destul de neplăcut; d'apoi în sara de Crăciun când e bal festiv? Nu, nu pot face nimic. E imposibil.

— Nimic nu-i imposibil pe fața pământului: voesce și vei putea!

— Ei bine. S'auđim propunerea ta? Dar îți declar înainte că la cas de lipsă mă provoc la tine.

Căpitanul Scurtu veni puțin în perplesitate. Din întemplantare i cădă privirea pe lampa plină de prav ce atârna acățată de plafonul și mai prăvos, și-i veniră în minte bogățile ce aduc isvórele de petrol, acésta i dădă impuls puternic.

— Mai bine ar fi dacă am trimite la Burg pre sublocotenele Mureșan, ăse el hotărit, căci după cum îmi aduc aminte și așa a lui e rëndul în ăiua următoare.

Adjutantul îndată fu în curat că ce vrea Scurtu.

El adecă pre acésta cale vrea să se elibere de concurentul seu. De sigur planiséză ceva atac. Apoi când e vorbă se alegi, ca oficier totdeuna vei alege pretinia celui mai periculos, în casul de față, ca superior, era căpitanul Scurtu.

Astfelu se gânda adjutantul.

Fără a replica ceva luă lista, întinsă péna în negrelă și-i ăisă:

-- Ai bunătatea a schimba însuți numele, mâne cu ordinul de ăi, voi publica apoi schimbarea.

Căpitanul luă péna, ștersă numele lui Müller și cu trăsuri țapine scrisă în locul aceluia numele lui Mureșan. Când luă apoi nisipul și-l preseră pre scrisórea umedă, își inchiupia că aruncă ultima glie de pământ pre mormântul rivalului seu.

O surprindere neplăcută.

În ăiua următoare ședea sublocotenele Mureșan în chiliuța sa și făcea pregătiri de bal.

O ocasiune mai bine venită pentru a se declara Angelei nici că se putea pofii.

Se cam temea ce e drept de rivalitatea lui Scurtu, dar îl mângăia împrejurarea. că el, ca aranjierul festivității deoparte va fi forte ocupat, de altă parte e obligat a se învêrti tot cam pre lângă nevasta noului comandant.

El -- sublocotenele Mureșan -- se putea da cu tot zélul re-olvirei planului seu.

El comandase din Cluj un buchet minunat. O depeșă sosită înainte de amed i făcea cunoscut, că buchetul va sosi punctuos chiar în ăiua balului la 3 óre d. a.

Și luă deci la mână uniforma și supunënd'o unei visite mi-nuțiosă o află în rënd, ghețele de lac sclipeau ca sórele.

Provédut cu asteliu de arme trebuia ca el se fie învingătoriul. Cu acest cuget își aprinsă o sugaretă și se trânti pre divan dând drum liber fantasiei sale, carea, onóre lui, se ocupa exclusiv numai cu frumósa Angela.

În acest moment cineva bātu tare la ușă; înmediat după acésta un soldat întră în lăuntru și stātu în poziția prescrisă înainte oficierului. Apoi salutând luă o cuvertă de piele urită, scósă din ea o cólă de hârtie albă, acoperită cu scrisóre violetă și o in-manuă oficierului.

Pre atunci era datina, că ordinul de ăi se litografa în adjutantura regimentului și prin o ordonanță se trimitea fiecărui oficier din garnisionă câte un esemplar.

Mureșan luă fóia și fără a o ceti o aruncă pre mésa de scris,

Ordonanța își inchisă éráși cuverta sa de piele, salută de nou, făcú »imprejur« după prescriptie și se depărtă.

Mureșan credea că nu póte fi ceva interesant în ordinul de astăđi, căci afară ninge de îngropa; exercițiile de înainte-de-amed i erau deja strămutate, deprindere de marș într'o vreme ca și asta nu putea se fie, apoi înmormântare încă nu era, fiind-că nu murise nime. Așa nu-și făcú capul călindar, ci continuă cu țeserea visurilor sale fantastice.

Când începu a se întuneca, să gâta; luă orologiul, lanțul și punga cu bani de pre mész unde de regulă le punea când comodisa; și le băgă în buzunar, fără a arunca măcar o privire în ordinul de ăi ce stătea lângă ele.

În cafană, unde sosisă, erau adunați mai mulți camerađi tineri, cari discutau cu gură mare balul apropiat. Când întră Mureșan însé, toți tăcură de-odată, așa că și lui Mureșan i bātu acésta la ochi și întrebă uimit:

— Da cei fărtaților? Pentru ce ați amuțit toți deodată?

— Vorbeam despre bal, — ăise unul, — și fiindcă pre tine balul nu te va fi interesând...

— Cine ăice, că nu mă va fi interesând? — ăisă el nimit, — din contră ăile întregi numai la bal m'am gândit. Doar s'a schimbat planul?

— Nu i poveste. Va fi un bal splendid și chiar pentru aceea cu atât mai mult ne dóre pentru tine. Dar ce se-i faci, pe unul trebuia se cadă sórtea.

Mureșan i privi perplex. Nu pricepea ce însemnéză asta.

— Or i dóră nu ai cetit ordinul de ăi? — întrebă un alt oficier.

— Uită-te numai și te vei convinge, că în sara de Crăciun ai inspectiune în Burg, pe délul tégului.

Mureșan rise.

— Ah! Pricep! Vě jucați cu mine »de-a mătă órbă.« Dar vě înșelați! Eu sciu numai prea bine că inspectiunea o am sêp-temâna viitoare. Cercați-vě alt obiect pentru vițuri de atare natură.

Toți au devenit serioși.

Era tăcere mormentală! Nime nu ăicea nimic. Un locotenent mai bătrân, care până atunci tăcuse, reflectă:

— Dacă cređi că nu e adevěr, dute acasă și cetesce ordinul de ăi și te vei convinge că nu-i minciună, cu atât mai puțin glumă.

— Ba nu poți nici ajuta; căci nu cred că ai afla vr'un camarad, care se schimbe în sara de Crăciun și plane totodată și séra de bal. Eu cel puțin, — ăise un sublocotenent tiner, — mai bucuros fac servițiu dóuě Dumineci după olaltă în casarma din oraș, decât a ținea inspectiune în o vreme așa miserabilă în afurisitul de deal. Abstrăgând de asta, nu poți nici măcar se te desbrăci, decum se dormi baremi o óră. Ne pare reu frate Mureșan, dar n'ai ce face.

Bietul de el vrënd nevrënd începea a crede. Se decisă apoi repede, își légă éráși sabia abia depusă, își ridică sus gulerul mantalei și fugi în locuința sa apropiată.

Cu mâna tremurândă aprinsă lampa, desfăcu scripta ominosă, și ceti în adevěr:

„Sâmbătă la 5 Ianuarie, inspectiunea în Burg, pre délul tégului: domnul sublocotenente Mureșan.“

De nécas făcú totă hârtia boț și o aruncă lângă cuptor; ér ochii i se umplură de lacrămi.

Éráși ridică hârtia de jos. O netezi, o privi, o ceti de 10 de 20 óri după olaltă. Imposibil, dar faptă e că lucrul stă așa, precum i-sa spus în cafenea.

Se aruncă apoi pe divan suspinând greu.

Tótă speranța, tóte visurile sale erau nimicite și cu o singură lovitură aruncate în abisul cel mai întunecat.

La bal.

Salele casinei oficierilor erau aranjate elegant. Căpitanul Scurtu începuse cu împodobirea încă diminéta la órele șapte, căci voia ca de astădată

Se fie-un bal cum n'a mai fost

Nici în căslegi și nici în post!

Și în adevěr i-a succes splendid.

În front era o pajură făcută numai din săbii și bajonete.

În tus-patru colțurile erau piramide de puscii, aranjate cu istețime și gust rar.

Păreai a te afla în o grădină de arme împodobită cu flori.

Jur împrejur erau scaune de tótă categoria, forma și calitatea după cum adecă a fost posibil a se acquira.

La capétul sălei, era un „pom de Crăciun“ minunat aranjat, care sara avea se lucescă în zarea sutelor de luminațe cari întepente pre crengile lui, de seară aveau se fie aprinse.

Cu un cuvânt sala era frumósă și fórte cu gust aranjată.

Se întunecă deja când făcu căpitanul ultimele ornamente.

Un corporal îi lumina cu o singură luminare pusă în o sticlă gólă; căci, pre acele vremuri luminările erau scumpe și după ce trebuiau se ardă cel puțin până după 3 ore, trebuia se fie cu cruțare. Din asta cauză nu odată s'a mai întemplat că primi óspeți au aflat în sală încă întunecime. Dar ca acesta se nu se întemple, el postase un soldat la pórtă cu ordinul, că momentan se vie sus în »Laufschritt« și se-l avizeze.

Tóte erau gata.

Aprindënd ultima luminare din candelabre și ultima luminuță de pre pomul de Crăciun sosi și prima calésă și încet pe încet se umplu sala.

În antișambă și garderobă era imbulzală mare și așa nu e mirare, că nime nu observasă pre servitoriul lui Mureșan, care stetea în un colț și ținea în mână un obiect mare învălit în hârtie fină albă. —

Îndată ce se ivi în garderobă dl Vartos cu fata, servitorul lui Mureșan părăsi poziția sa de până aici, cu pași siguri merge la Angela, i predă pachetul și în poziură militară i anunță:

»Dela domnul laltenant Mureșan cu o mândră sărutare de mână la frumoșa domnișórá.«

— Ei bine, domnul sublocotenente nu vine la bal? îl întrebă Angela uimită.

Dar soldatul nu-i sciea da deslușirile necesari. Abia a fost în stare a ținea în minte vorbele de sus, ștudiate cum are greu și multă trudă.

Angela desfăcu pachetul și găsi un buchet minunat de camelii și roze galbine.

Cu drag își apropie fața de flori și sugea cu plăcere mirosul plăcut al rozelor.

Între flori era un bilet, în care Mureșan în câteva vorbe i esplică cauza absentărei sale și adaugea că cauza servițiului de ađi e numai căpitanul Scurtu.

Primirea ce avu, îndată după acesta, domnul căpitan din partea Angelei fu fórt rece. El o luă la braț și o plimbă prin sală în firma speranță, că va primi laudă pentru aranjamentul splendid — dar înzădar; Angela tăcea și numai din când în când se pleca cătră flori și mirosea.

— Aveți un buchet minunat, amabilă d-șórá — adausă Scurtu în speranță că cu acesta i va face plăcere. — E permis a sci din care florărie sunt aceste rose minunate?

— Nu sciu domnul meu, replică ea, buchetul l'am primit dela un amic bun și iubit, a cărui absentă ađi e pentru mine fórt durerósă.

Cu aceste vorbe Angela își trase brațul și-l privi pre căpitan în ochi.

Scurtu șciea destul. Tótă truda i fu înzădar și fiindcă mușica chiar începea a cânta, el folosi ocașiunea și se retrasă de lângă Angela.

Căpitanul *Morariu* îl află pe amicul seu Scurtu răđimat de un ușor și réu dispus.

— Ce-i cu tine fártate? — îl agrăi cu compătímire. — Festivitatea a succes admirabil! Noul comandant și-a esprimit deplina sa îndestulare.

— Cred! replică Scurtu rece, dar acesta e ultimul bal aranjat de mine.

— Atunci sigur ai avut ceva în iasară. Te cunosc eu fórt bine. Ai avut ceva neplăceri. În loc se te bucuri de triumful obținut, te rađim de un ușor-de-ușă și stai dus pe gânduri ca un filosof! Nu cumva mergi la o partie de șac în refectoriu?

— Acela ar fi cel mai înțeleptesc lucru. Eu din partemi sum sătul de baluri și femei, póte pe vecie!

— Aha! Dintr'acolo bate vântul?! Ai avut afaceri femeiești. Ei, ei, vino, spunem ce ai pățit. Chiar dacă nu ți-aș putea ajuta, cel puțin te voi mângăia puțin. Deci s'auđim?

— Sci bine că mă 'nteresez de Angela Vartos. Ađi voi ai

face declarația, dar o aflu în o dispoșiție sufletescă absolut nefavorabilă pentru intențiunile mele. Și vina o pórtă numai . . . . .

— Vino! đisă Morar, ne punem în refectoriu la un pocalde vin și o sugară. Acolo se pot pertracta mai bine afaceri de aceste.

Ambii merseră câteva trepte în jos și intrară în refectoriu, unde nu era nimeni.

— Șci frate, începú Scurtu, afacerea e mult mai seriósă decât cum se pare. Eu trebuie se mēnsor. Sum deja de 35 ani, abia câțiva ani mai trebuie și sum bătrân cum se cade, așa că fetele n'or se mai privescă în persóna mea o »partie în spe« ci un burlac bătrân. Acesta n'aș vrea se o ajung. Abstragând deci de aceea, că Angela Vartos e frumoșă și-mi place, averea ei m'ar scóte cu o lovitură din tóte năcazurile.

— Și ce pedeci inevitabile sunt?

— Unica pedecă'mi e sublocotenentele Mureșan. Până el e aici nu am speranță a reuși.

— D'apoi nu l poți tu pre ore care cale espeda?

— Nu! De bună vóie nu-și cere transpunerea, nu are nici o cauză, apoi din oficiu nu o pot face, fiindcă nu am pentru ce.

— Ađi nu l'am vėđut, nu e la bal?

— Nu, are servițiu de »sară de Crăciun« în Burg. E superfluu se mai adaug, că acest servițiu plăcut are se mi-l mulțămescă mie. Așa se pare însè de undeva a știricit asta și a avisat și pre Angela, altcum nu-mi pot esplica purtarea sa rece față de mine.

Căpitanul Morar avea de lucru cu sugara și numai pe deasupra luă notiță de cele ce istorisea Scurtu.

— Hm! Spui că are servițiu în Burg? Sci că cu acesta ai făcut o lovitură escelentă. Dacă chiar voiesci, nu se mână opt đile și Mureșan e transpus din regiment.

— Cum așa? întrebă uimit Scurtu.

— Lucru fórt simplu și chiar. Eri sara am fost cu toții la olaltă până târđiu, abia în zori de đi ne-am despărțit. Mureșan e sigur, că în acesta nópte nici o inspecțiune de controlă n'o se-l conturbe, fiind cu toții la bal; apoi că el e fórt trudit, aceea nu mai încape la îndoială. Eu mă prind în rămășag pre or și ce, că Mureșan dórme dus. Dute afară și controléză postul. Dacă-l găsesci durmind, sórtea lui e sigilată, după-ce sci că numai în sēptēmănila trecute ce ordin strict s'a dat în acest respect. Nici nu ai nevoie se faci arētare, tu simplaminte i pui lui Mureșan alter-nativa: sau își cere la moment transpunerea la alt regiment, sau îl areți la comandă. Apoi poți fi sigur, că el fără multă socotélă se va decide pentru prima propunere.

Scurtu se puse pe cugete.

În servițiu din întemplantare era chiar compania lui. Era deci în drept a face inspicierea posturilor fiind el respundător pentru personalul ce stetea sub comanda lui.

Nime nu-i poté face imputarea, că a lucrat numai din ură. Apoi balul pentru el și așa era stricat. Nu era deci tot una ori c'a sta aici în fum ori c'a merge călare până pe dealul tērgului. După câteva momente se decisă a urma sfatul amicului seu. Trimise un soldat în grajd și dispuse se-i înșele calul.

Apoi învălit în manta sui pe cal și porni pre cale cătră Burg.

Ninsórea încetase, dar un vėnt rece de nord bătea dinspre deal așa de tare, încat călărețului nostru i mai îngheța sängele'n vine. Dar se mângăia cu cugetul că nu trece o órá și tóte-s în regulă și apoi cu o jertfă atât de mică va se scape definitiv de cel mai periculos rival al seu.

La Burg.

Chilia oficerilor în Burg, pe dealul tērgului, era o chilie ca tóte chiliile de inspecțiune.

La părete era un divan vechiu acoperit cu o învălitóre de iută, ici cólea sfērticată și rósă. Unele dintre drevele divanului își arētau capul printre firele învălitórei.

Deasupra divanului era un chip litografat atât de vechiu și

pătat, încât abia se putea deosebi figura împăratului (pre care-l reprezenta).

Înainte de acestui divan era o măsă pe carea ardea o lampă cu un glob de sticlă verde, de o lature spart, așa că chilia era luminată în un mod foarte bizar.

Lângă ferestă era alt divan plin de răpörte, acte, protocoale etc. suferind în pace remășițele dela cina ofierului, cari ocupau loc lângă ele.

Cuptorașul mic, de fer, era postat mai în mijlocul chiliei, ér țeva de plev lungă, carea conducea afară fumul, era legată cu sirmă de plafonul înnegrit de prav și fum.

Sublocotenentele Mureșan ședea pe divan și frunzărea în un roman. Dar nu era în stare a ceti cu atențiune, gândul i sta tot la bal, care acum și-o fi luat cel mai animat avânt. La nouă ore revidiă de nou posturile esterne, tôte erau în ordine și astfeliu Mureșan agrăi pe sergentele Wondracek (pre care, fiind un om foarte brav, puteai conta) dicându-i:

— Sergente! Veți se fie tôte în rënduială! La o oră după međul nopții mă scólă. Voi revidiă de nou posturile esterne. De se va întâmpla ceva, fie chiar numai o nimică, avisază-mă numai decât. Dacă singur nu poți veni, trimete-mi un om în care te încred!

— Am înțeles d-le lăitnant! răspunsă sergentele și câteva secunde mai târziu sublocotenentele nostru era érăși singurel în chilia de inspectie.

Mureșan érăși luă la mână romanul, probă se cetescă, dar înzedar. Literile i jucau înainte ochilor, cuprins de o oboselă nespus de mare cădă pe divan și înzedar lupta contra somnului nu-l putea învinge.

Nu-i mirare. Eri au stătut în crâjmă până'n zor de di. Cuptorașul dedea o căldură bună și ce putea să se întâmple ađi. De revizie nu avea să se teamă, dör toți ofierii erau la bal și-și petreceau bine.

Mureșan își lăpădă uniforma, pusă lemne pe foc, se'nvăli în mantaua sa și câteva mominte mai târziu adormi ca mort.

De-odată l scutură cineva în un mod nu prea gingaș.

Wondracek stetea lângă el și-l scutura din resputeri, uitând tot respectul și tótă disciplina militarăscă.

— Domnu lăitnant, mă rog cu supunere, scólă-te odată, căpitanul Scurtu e afară, chiar îi deschid pörta.

Mureșan la moment sări în picioare. Se-si imbrace pantalonii sau blusa nu era timp. și trasă numai repede păpucii și-și legă sabia: apoi își pusă coiful pe cap, își trasă gulerul dela mantea în sus, ca se nu observe că nu are uniformă.

Astfeliu ajustat eși în hala pörții în momentul când acesta cărtăind de gerul cumplit se deschisă înainte căpitanului Scurtu.

Un vânt aprig, rece, năvăli prin pörta deschisă urmat de nea măruntă: trimbițașul ținea lampa, carea în curentul repede era paci să se stengă.

Scurtu intrând călare în hală, luă raportul lui Mureșan la cunoscintă, ér Wondracek i dădă péna întinsă'n negrelă și protocolul de inspectiune pre care Scurtu îl scrisă fără a se cobori de pre cal.

Mureșan își îmbumbasă mantaua, ca nu cumva se-l tradeze că nu are uniforma, credea că încă câteva minute și tôte sunt în regulă.

Scurtu ceti protocolul de inspectiune, apoi adresându-se cătră sublocotenentele duse:

— Voiu revidă și posturile esterne, binevoesce d-le sublocotenente a mă însoți! Și fără a mai lua notiță despre starea lui Mureșan își întorsă calul și porni.

Mureșan i urmă însoțit de doi soldați.

Se fi observat Scurtu că sublocotenentele e fără uniformă? Acesta era apröpe imposibil. Hala pörții era foarte slab luminată și mantaua lungă îl acoperea pe deplin. La tot cazul însă trebuia să fie cu cea mai mare precauțiune. Ceva suspitiune trebuia să aibă căpitanul, altcum nu ar fi venit la revizie ađi, în sara balului, a cărui aranjeur era el. — El altcum numai lui Wondracek avea se-i mulțămescă că nu l'a găsit durmind. Nică că era în stare a-și inchipui ce urmări avea dacă-l afla lungit pe divan.

Calul căpitanului păsea numai când și când. Calea era înghetată. Un vânt rece de nord făcea se te cutremuri, căci te pătrundea până'n os, și bietul Mureșan în uniforma sa defectuoasă era apröpe se înghețe de frig.

Spre cea mai mare uimire a sublocotenentului nostru, căpitanul nu mersă cătră magazinele de prav, precum presupunea, ci apucă pe calea care ducea'n oraș. În ținutul acesta era postat un singur soldat a cărui figură la zarea lunii se vedea de departe făcându-și promenada prescrisă pre covorul alb de nea.

Mureșan resuflă mai liber. În fine nu preste mult o se scape de necas.

Căpitanul strigă cătră soldat, acesta răspunsă dupa prescripție și cu acesta tôte erau în regulă.

Fără a se uita îndărept, căpitanul nostru călărea încet cătră oraș.

Acum era în curat Mureșan cu posiția sa. Facu un jurământ că o se și resbune el, dar nu era încă în curat, că ce gând are căpitanul, ce vrea cu el?

Iritațiunea colosală în carea se află Mureșan îl făcu a-și mai uita de frigul mare ce-i îngheța picioarele, și el păsea mut după calul căpitanului. Acum i părea superfluu a păși cu grijă; i era tot una că se desface mantaua când păsesce ori nu, nu mult i păsa. Scurtu nu se uită nici macar odată îndărept și așa mergeau încet apropiându-se mereu de oraș.

Înainte salei de bal își opri căpitanul calul.

Ferestile luminate își aruncau razele pre strada albă de nea, sunetele orchestrei se auđeau de jos și umbra părechilor dansătoare se vedea trecând pe dinaintea ferestrilor ca nescari silbute.

Sublocotenentele își pusă mâna la coif și întrebă de căpitan despre dispozițiunile sale.

— Vino numai sus domnule sublocotenente, răspunsă căpitanul, după un marș atât de încordător o se-ți cadă bine un po-cal de puncii apoi afară de aceea vei găsi acolo pre d-șora Angela Vartos, carea sigur te doresce mult.

Sarcasmul vedit, cu care vorbi căpitanul i redă lui Mureșan sângele rece; foarte bucuros ar fi tras afară sabia și ar fi isprăvit tôte cu o singură lovitură, dar mintea sciú înfrâna isbucnirea pasiunei; și astfeliu dăisă:

— Domnul căpitan scie mă rog, că eu sum ofierul de inspectiune la postul din Burg și că posițiunea mea nu mă e iertat a o părasi fără ordin în scris; dacă însă d-vóstră veți binevoi a-mi da un astfeliu de ordin, atunci se'nțelege il voi urma întocmai.

El avea drept. Fără mandat în scris nu-i era permis a părasi postura sa.

După puțină precugetare i răspunde căpitanul:

— Vino cu mine sus, acolo voiu scrie și-ți voiu inmanua ordinul.

Ambii suiră treptele luminate splendid fără a schimba o vorbă. Sublocotenentele avea grijă ca nu cumva se i se vadă ore-cum toaleta sa.

În garderobă căpitanul se opri și ceru dela un soldat hârtie, péna și negrelă.

Soldatul eși repede. Mureșan se retrasă într'un colț și aștepta tăcând. În câteva minute soldatul reapără și raportă, că în birou a aprins lumina și că dl căpitan află acolo gata tôte cele comandate.

Căpitanul se întorsă cătră Mureșan și-i dăisă:

La moment vin îndărept bine voesce a mă ascepta aici dle sublocotenente! Apoi urmă soldatului.

Mureșan era singur.

Acum ori nică odată! Sau trebuia să se scape ore cum repede, sau era perdut!

Decis repede, deschide puțin ușa ce conducea în sala de dans. În imediata apropiere erau mai mulți ofieri, cari priveau la părechile dansătoare. Pre cel mai apropiat îl apucă de mână și-l trasă repede în garderobă. Cameratul fú foarte surprins vedându-l pre el ofierul de inspectiune, la acest loc.

Dar militarii se înțeleg în puține cuvinte.

Mureșan își desfăcu numai mantaua și-i arăta cameradului în ce stare se află. Acela îndată ce vedă că Mureșan nu are uniformă, sciú că ce-i trebuie.

— Frate, dăm uniforma repede, altcum sum perdut.

Ambii se traseră după cuierele pline de mantale și în câteva minute — cu indeletnicirea și regegiunea obicinuítă la ofierii activi, Mureșan era îmbracat.

— Așteptă-mă aici, adause Mureșan, aici după cuieriu nu te vede nimene; la moment sum aici.

Apoi își luă ér mantaua și se postă în positura avută mai înainte.

Înmediat după acesta intră și căpitanul și respiră liber când vedă, că prinsonierul seu este tot acolo unde l'a lăsat.

— Aici e ordinul d-le sublocotenente și acum, dăisă Scurtu suridând sarcastic, poftim în sala de bal; iau asupra mea tótă răspunderea.

— La moment, cu supunere, răspunsă Mureșan, vă rog numai a-mi permite se-mi depun mantaua.

Cu aceste vorbe Mureșan își desbumbă mantaua de sub carea se ivi uniforma după tótă regula militarăscă.

Scurtu se uită la Murășan, ca la cutare duh necurat, acum vedea că ce prostie a făcut.

— Permite-mi d-le căpitan — duse la rândul seu Mureșan, delectându-se în triumful seu nevisat, se vă rog a mă împrumuta cu o păreche de mânuși; mi-am părăsit postul fără scire și mânușile mi le-am uitat în chilia de servițiu.

Scurtu își muscă buzele de necas; fără a-i da vre-un răspuns intră în sala de joc, Murășan după el!

Toți ofițerii, vădând pre ofițierul de inspecție din Burg, în sala de bal, steteau cu gurile căscate, nime nu scia ce s'a întâmplat.

Mureșan cu paș sigur se duce de-alungul salei de dans drept la noul comandant și punându-se în poziție oficioasă, duse: »Domnule colonel! Răpotez cu supunere, că dl căpitan Scurtu din postul avut în Burg pe dealul tîrgului m'a comandat aici la bal; ordinul referitor la acésta dispoziție înăi iau libertate a vi-l presenta aici.«

Cu acésta i predă ordinul scris abia cu câteva minute mai nainte de căpitan.

Colonelul ceti ordinul și nu putu se-și esplice altcum lucrul decât așa, că Scurtu și-o fi perdut mîntea; deorece un cas de acésta natură în decursul servițiului seu de 30 ani nu i-a mai venit înainte.

Scena acésta a atras atât de mult atențiunea oșpeților, încât jocul se opri și numai musica cânta mai departe.

— E bine d-le sublocotenent, duse colonelul, îți poftesc pentru restul serei de ați petrecere bună. Poți merge.

Mureșan își făcu complimentul oficios și se retrăsă.

— Domnul căpitan Scurtu, strigă după aceea comandantele.

Scurtu se presentă. Abia-l țineau picioarele. La o astfelu de deslegare a planului seu nu s'a așteptat. În cuget blăstăma pre amicul seu Morar, care i-a adus în mîntea o astfelu de procedură.

Mureșan se folosi de ocaziune și se furișă'n garderobă, unde mîntuitoriu seu stetea în cămașă șgulit după mantale.

— Frate, i șopti acestuia, eu nu mă pot depărta. Invălescete în manta și fugi peste drum în quartirul meu. Soldatul e acasă. Ia-ți din garderoba mea tot de ce ai lipsă și vino cât mai repede înderept. Acum de-ocamdată nu-i periclu; toți sunt în sală

comandantele chiar a chemat la sine pre căpitanul Scurtu; poți dispărea fără periclu.

După acésta chemă un soldat și-i duse:

— Tu te duci în laufschrift în Burg, spui sergentului Wondracek se-ți dee cabatul și pantalonii mei, cari sunt în chilia de inspecțiune, apoi te duci cu ele de-a dreptul în quartirul meu și lăsându-le acolo vii la moment aici. Dacă vii la timp înderept, și dacă isprăvesci așa, ca se nu te vadă nime, da nime, înțelegi-mă? atunci capeti dela mine dece floreni. Pricepi?

Dece floreni sunt pentru un infanterist un capital întreg. Salutând repede, soldatul nostru fugi ca nebun cătră Burg.

Mureșan intră érași în sala de bal și se mestecă neobservat printre oșpeți întălnind din tóte părțile priviri întrebătoare. El însă se făcea că nu pricepe nimic și cerca cu ochii pre Angela, carea sedea în celalalt capet de sala și asemenea îl cerca pre el cu privirea.

El grăbi la ea, îi sărută mîna, apoi oferindu i brațul o purta prin sală în sus și-n jos.

Înainte ei nu avea secrete;

Sub sigilul celei mai rigoróasă discretiune i spusă aventura din easta sară.

Ea la rândul seu i comunică cum și-a săpat Scurtu șie-și grópa.

Dănilă Vartos urmărea cu privirea sa tinera noastră păreche și când — ceva mai târziu — Angela și Mureșan i-au descoperit secretul inimei lor, el cu bucurie își dădu binecuvéntarea sa părintescă la fidanțarea copiilor sei scumpi.

Căpitanul trebui să se rentórcă încă în aceeași nópte la Burg în locul lui Mureșan; căci dór »un ofițier trebuie se fie în serviciu« — duse însuși colonelul — »apoi Mureșan e eliberat după tótă regula.«

În chilia monotonă din Burg, avu Scurtu timp a se cugeta și a concipia o rugare pentru un concediu mai lung din cauza unui morb.

Concediul il și primi și după însănătoșare își continuă servițiul la regimentul 51 din Viena unde s'a fost transpus.

Localisată după originalul de V. L.

J. Nițu Pop.

Mântuitoriu.

Dor se isbeșce în pepturi cu suferință, și oftat rugător se înalță prin aer, — blând pîtrundător... Se vină, se vină...

Seculi trecuți, fără a aduce ceva, vremi grele, dile multe, multe generații au albit și s'au strecurat în uitarea nemărginită; s'au dus, — numai dorul a rămas, numai dorul n'a murit și se înalță ca un vultur, ce priveșce în șpațul imens, se tot înalță, sus la Dumneșeu... Se vină, se vină... Și dorințe au tot fost și nu încetă de a fi, și când umbră de desnădejduire voia se cuprindă sufletul trudit, nu a lăsat stăpânire năcazului, și s'a desfăcut și nutrit cu făgăduința, a șperat neîncetat... Robie, perire, morțe nu... nu suntem pentru voi! Slobođiți-ve cătușe, érá tu frunte, ce te închină în tină acum, te vei ridica, pentru-că în inimă resună glas consolător, și șperăm, și așceptăm trăind... va veni Mântuitor.

*

O mișcare óre-care era. Poruncă a sosit, ca fie-cine se mîrgă unde s'a născut — să se înscrie.

Pre o uliță a Viflaimului un bărbat apare conducând un dobitoc blând, pre care ședea fecióra mândră. Vădându-i viflaimeniș își aduc aminte de porunca nouă. Sosiți cu greu și usteniți — do-reau odihnă. Alérgă bărbatul se aibă cortel, până când fecióra grijeșce dobitocul. Primesce după multe alergături drept adăpost preste nópte o peșceră, ce servea de scut boilor. Intrară acolo și erau mângăiați.

*

Sórele a apus de mult și preste Viflaim nópte se întindea. Luna blândă trimitea lumină aurie pre pămînt și stelele par-că jucau sburdalnic în jurul ei. Tot érá tăcut, durmea Viflaimul întreg, numai un murmur lin par-că se auđia coborînd pre o colină în jos, ce par-că era un suspin înăbușit și lung acelor ce durmeau

și visau un venitor mare, misterios. — De-odată o lumină pu-ternică se ivesce, și stelele și luna măřind lumina lor, se plecau spre pămînt, ca mai bine se vadă ce se întâmplă pre jos... se vadă ce minune este... érá în depărtare infinită cîntare dulce, oftând se aude... măřire... pace pre pămînt și între ómeni bună voire.

S'a născut Dumneșeu cu trup pre pămînt. Fecióra blândă l'a născut — Maria — în peșceră; și cel-ce o-a condus aici, căduț la pămînt il adora în adêncul sufletului seu, apoi ređimând fruntea de ieslea boilor, asculta cîntarea dulce și în umilința inimei împreună cu corul ângeresc simtea... măřire... măřire lui Dumneșeu...

*

Nădejdea atător veacuri, dorul s'a împlinit, perirea, robia a perit și pămîntenii strigau, corul ângerilor cînta la așa șcire: măřire lui Dumneșeu și pace ómenilor. Un gând era la ei, un sêmțămînt au avut toți: iubire... pace. Lucea înaintea ochilor aurora frumósă a unor tîmpuri de fericire, de libertate și — ură nu era. O! cîntarea a muiat inimele și a intrat Domnu în ele.

Și cum se face ađi? De s'ar face așa! Dacă te-ai tipări etern în inimile muritorilor cîntare sfântă, — de ai resuna pururea pre pămînt dela ângeri — ar fi pace?... Ei! — ađi curund se uită ori-ce. Ađi par-că o singură đi, că un singur moment încăldeșce inimele, cîntarea sfântă, apoi cade omenimea érá, pentru-că se imbată în înălțime, și... pre pămînt trăeșce bribegind — cu suspinuri, căci e deșartă inima ei.

O! Dómne, Dómne, fă se cuprindă pacea ta lumea tótă, fă să se facă raiu odată și pre pămînt.

Joan Ruș.

Ploieriul cu două înțelesuri.

Aventură cu început umed și sfârșit uscat. de M. Saphir.

Era una din zilele noastre cele mai frumoase. Me îmbrăcai într-o haină ușoară de veră și eșii pe stradele Vienei.

Era, cum zic, una din zilele noastre cele mai frumoase, deci începui numai decât a ploa.

Eu mi-am luat de o bună vreme obiceiul de a nu mai purta nici un parapleu, întâiu fiind-că n'am; al doilea: fiind-că nu-mi place să fiu sluga parapleului, purtându-l cu mine, îndată ce este numai întru câțva vremea rea. — Cum se va inventa unul, care să mă poarte el pe mine în vreme de ploie — o să-l cumpăr numai decât. Plóia începui nu peste mult a se năpădi ca din ciubere, încât eu fusei silit a me retrage sub o pörtă spre a me scuti de ea.

E cunoscut, că plóia, furtuna, trăsnetul și fulgerul sunt priincioase iubirei.

Chiar și lucrul cel mai prosaic din viață poate fi între împrejurări în favor geniului iubirei. Dovadă: mantaua, ce a întins o Leicester prin noroiu, pentru ca să pótă trece Elisabeta; d-l Lot s'a scăpat de femeie când acosta privi înderept la plóia de foc, c'un cuvânt: furia elementelor e prielnică iubirei. Prielnică era și plóia asta locală, — această plóia și acest loc.

Era în strada —.

Stăteam la pörtă și priviam la ceriu, căci, durere, omul își îndreptă privirea cătră ceriu numai când îl amenință furtuna și vremea rea. Atunci ecă, pe linia carea indica calea dintre ochiul meu și ceriu zării o ferestă vis-a-vis, și la ferestă — ah, la ferestă! — — Și acuma d-vóstră socotiți că numai decât voiu continua: »și la ferestă o femeie!« și mai departe... nu-i adevărat că așa socotiți?

Așa este. Și la ferestă zării o femeie. O ființă femească... dar nici nu știu cum să vi-o descriu? ... Iubite cetitorule, descrieți-o însuși după plac, eu sunt indostulit. Cum și-o închipesci, așa se fie.

Șede la ferestă și — cetia? Ba! Uda florile? Nu! — Se desmerda cu privighetóra? Nu! — Nu voesc să înșel pe cetitori. În momentul acesta sunt istoric ér nu romantic. Reproduc adevărul istoric. Șede la ferestă tăindu-și unghiile.

Eu privii în sus. ea privi în jos, nu era greș; ne vedurăm, ne îndrăgostirăm unul de altul. ne juram credință vecinică — totul prin singur espresionile fisionomiei.

Geamul! Geamul! Afurisitul geam me jena gróznic. Nu te increde nici odată într'un geam. O fată de după ferestă e cu totul alta ființă decât fără ferestă. Sticlarii au produs cele mai mari iluziuni în viață. Un cap de fată de după ferestă produce cea mai mare înșelare optică. Prima regula juris est: »Nu te amoresa înainte de a deschide ferestra!«

Ea deschise ferestra. Ah! Ce frumsetă! Era frumoasă ca un, ca un... Vedți scrierile mele complete și necomplete pag. 17, 39, 44, 67, 120, 201, 304, 506 și următoarele.

Ea privi la ceriu, apoi la mine. Și eu îi eram dór ceriu. Apoi închise ferestra. De ce închise ferestra? Pentrucă ploua! Corect! Cetitorii știu acuma totul și nu-i mai putem surprinde.

Ea privi de nou în jos, apoi sări dela ferestă pentru câteva minute, apoi se ivi éráși, éráși zimbînd. În acelaș moment se ivi

Irida înaripată, sau, vorbind mai limpede, cameriera. ei și veni tot sărind peste stradă, și-mi aduse un ploier dîcându-mi: »Măria Sa domnișóra îți trimite acest ploier.« Dîse și se întorse, ér eu îi strigai în urma: »O să am onorul a-l duce eu însumi înderept la domnișóra cu mulțamită!«

Di ce vrei, dar femeile sunt mai grațioase decât bărbații, mai grațioase chiar și decât mine. Ele se pricep a ne oferi ocaziune să le cunoscem — cu atâta circumspecțiune încât bărbații, domni creațiunei, sunt adeverați bádăranî în privința asta.

A dóua di era vreme frumoasă și eu mersei la domnișóra.

Ce diferență între erî și astădi! Erî ploua și nu aveam ploier, ađi e sóre și umblu cu ploieriul. Natura este bogată în astfel de contraste spirituale.

Urcai treptele până la ușă; inima-mi bătú: o vóce melodiósă imî strigă din lăuntru »Vino!« și eu intrai. Șede la ferestă, eu me apropiai cu semnul iubirei — ploieriul — pe braț.

»Domnișóra« — dîsei eu, dar m'am cores imediat: »Gentilă domnișóra! În viață bărbații oferă femeilor apărare, ér femeile bărbaților — scut!« Aici me opri așteptând efectul acestei întroducții brilante. Nu avú nici un efect. »Aha — imî dîsei eu — trebue să-ți culegi tóte puterile și să începî cu rachete sentimentale.« Deci începui:

»Stimat ánger! Ce fericiți putem fi, când în vijelia și vremea furtunósă a vieții ne putem refugia pe terasa sorită a unei inimî simțitóre!«

Acî me opri de nou, pentru a observa efectul acestei bómbe.

Ea rămase rece, îndărjită, neînduplecată.

Acésta prefăcătoria me necája. Să-ți trimită ea ploier, va să dîcă prin ploier dându-ți a înțelege: »Vino ér cu el!« și acuma să me ia peste picior!

Mai încercai câteva atacuri, dar înzédar. Ea imî dîse neted: »Te rog frumos, cruță-mé!«

Asta era prea mult! Imî scusai îndrăsnéla cu vehemență pasiunei mele și ajunsei în cele din urmă a-i spune: »Bunătaea, cu care mi-ai trimis ploieriul, o luai drept invitare fericită de a vē face visita în persónă.« Ea sări atunci roșindu-se la față și-mi dîse: »O bărbaților plinî de vanitate! Sē sci, domnule, că privirea-ți imî era atât de nesuferită, încât preferii a vē trimite un ploier; — numai să te vēd dus de acolo!«

Este ușor de priceput că la aceste vorbe voiu fi făcut o față próstă a dracului. Totuși mi-am recules tótă ironia și o întrebai încă odată: »Dar, gîngășă domnișóra, cine v'a silit să rămâneți la ferestă, decă vē era atât de nesuferită persóna mea?« — Ea făcú o mișcare batjocoritóre și-mi dîse ridénd: »Și cum era să fac, dacă imî așteptam tocmai amantul cel adevărat? — Adio, domnule!« Și cu acésta sbura în altă odaia.

Eu făcui un »rechts um« și m'am retras lăsând ploieriul pe masă. Am mers acasă și am așternut acésta întemplantare pe hârtie ca un exemplu moral de vanitatea și egoismul tuturor bărbaților!

Trad. RI-TO.

MITOLOGIA PLANTELOR.

Curechiul. Originea lui e însoțită de următórea fabulă respectivă mită: Deul betiei »Bachus« se dîce că a învățat mai întâiu pre ómenî plantarea și cultivarea viței de vie. El ínse a avut de a-se lupta contra unor prejudecie, fiind-că ómenii pre atunci considerau vița de vie drept venin. Cel mai mare contrariu a lui Bachus și a culturai viei, a fost Lycurg regele Edonilor din Tracia, din cauza că îmbétându-se odată de vin, a dîs că vinul e venin, care tulbură și răpește mintea, și dete ordin tuturor supșilor sei de-a smulge tótă vița de vie din țéră. Pentru-aceea Bachus decretă o pedépsă asupra lui Lycurg făcându-l nebun, și în nebulnia lui își ucise muierea și un copil, ér el își tăia un picior, credénd că e vița de vie. Deul Bachus vedénd nebulnia lui Lycurg îl legă de un arbore și apoi îl sbiciu cu o ramă de viță de viie până vērsă lacrimi, din carî crescú apoi curechiul.

Originea celorlalte plânte nedescrise aici, e tot așa de fabulósă ca și acelor descise și în genere e următórea: Jupiter promise fratelui seu lui Pluto, deul infernului, că i va da de muiere pre Proserpina, fica dîeiței Cerere (bucatele). Ea era pre

praturile încântátórie a Siciliei împreună cu nimfele, și se rogă Pluto de Cerere ca se poruncéscă se crească tot felul de flori spre a amági cu ele pre Proserpina și a-o despărți de nimfele celorlalte. Îndată și crescură tot felul de rose, viorele etc. Acésta apucătură a avut succesul dorit, că Proserpina atrasă de felul florilor se depártă de nimfe, și páméntul se deschise, — ér Pluto apărú în carul seu de gală încunjurat de flori și apucă pre Proserpina și o sui pre carul seu ducându-o în imperiul umbrelor. Dîița Cerere căută preste tot pre fica ei Proserpina până ce ajunse în Sicilia la riul Cyanus aprópe de Syracusa, unde află bréul ficei sale și așa-și presupuse modul seducerei; și înțelegând că și dîița Gaea a conlucrat la răpirea ficei sale, alergă în tóte părțile și otări a se resbuna asupra páméntului, prefăcând tóte bucatele în plânte nefruptifere; apoi a trimis o mulțime de paseri ca se strice semănăturile și astfel fructele se prefăcusă în buruiene, carî și după-ce Cerere își retrase blástamul, totu-și se arátă pre pámént în mare măsură.

Grapini.

Țara norocului său legănul basmelor și al poveștilor.

Scriere mitologico-umoristico-scientifică de Aron Boca-Velchereanu.

Omul se duse mereu,
Până chiar la Prometeu,
Alungă vulturul mare,
Și se puse la lucrare,
Ire Prometeu slobodiră,
Apoi Prometeu grăiră,
Pentru a mea slobodire,
Spune-mi ce să ți fac servire,

Omul de loc a grăit,
Am un lucru mult dorit,
Să-mi descrii mie de loc,
Cum e țara lui Noroc?

Er Prometeu i a grăit,
Eu am ceva de vorbit,
In formă de îndrumare,
Omule! pre a ta cale.

Vei ajunge la un loc,
Va fi fulger, trăsnet, foc,
Joe cu titanii luptă,
Luptă mare, luptă cruntă,

Joe trimite din nori,
Fulger, trăsnet cu fiori,
Er titanii smulg din munte,
Stânci de piatră mari și multe,

Cătră Joe le aruncă,
Cari de cari silesc la muncă,
Joe crea să nimicescă
Omenimea cea lumescă.

Titanii vreu să reție,
Alui Joe sumeție,
Munți întregi în sus aruncă
Zéul Joe să se ducă.

Acol' omule n'ai frică,
Na această petricică,
Irin bătae-n palmă o ține,
Și nu va veni spre tine,

Fulger, trăsnet și nici stâncă,
Nici înfricare adâncă,
Treci, te du și m ai frică,
Că nu vei păți nimică,

Mai încolo te vei duce,
Er frică va să te-apuțe,
La Stimfalis mare lac,
Unde vor să ți dea atac,

Paseri de oțel și fer,
Cari ori cui morțe ofer,
Acest ban, lor îl aruncă,
Și de loc vor să se ducă,

Vei vedea mergând pre cale,
Un urieș forte mare,
Ce să chiamă Gerion,
Va veni cu larmă, svon,

El două capete are,
Și are un câne mare,
Eră cu capete două,
Frică, privescete nouă,
Na acesta fir de erbă,
Aruncă-l spre ei în grabă,
Și nu ți vor face nimică,
Ține calea nu ai frică,

Vei ajunge la un munte,
Suindu-te pre-a lui frunte,
Apoi vei vedea în loc,
Chiar în țara lui Noroc,

Pre atunci sorele-apune,
Și acolo jos te pune,
Durmind până dimineță
Pre flor și mândră verdăță,

De dimineță te scolă,
Te îmbracă și te spală,
Că sunt opt isvóre rënd,
Apă din ele curgënd,

Dela-apus spre răsărit,
Numără când ai găsit,
Chiar al patrulea isvor,
Ședă jos pre-a lui rëzor,

Și ia apă și te spală,
Și te rögă cu sfială,
La marele Dumneșeu
Să ți ajute'n drumul têu.

Și de aci nu porni,
Pân' sorele va sui,
Ca să trecă preste tine,
Insă in aminte bine,

In această pânță albă,
Pune-o pre tine-n grabă,
Simțind tu căldura mare,
Dela sóre-nserbântare,

Vei auzi vuet mare,
Cutremur, înflorare,
Când va ajunge Phäeton,
Cu sunet cu mare svon,

Cu căruța sorelui,
Preste vârful muntelui,
Mânând caii cei de foc,
Cari sboră din loc în loc,

După ce Phäeton va trece,
Mâncă și bea apă rece,
Din al cincelea isvor,
Să-ți trecă al lunei dor,

Plecă-apoi spre mēdă și,
Unde'ndată vei zări
Pre un șes întins și mare,
Colo, colo'ndepărtare,

Străluciri mari de sóre,
Vei simți o lină bore,
De parfum mirositor,
Ce te-adie doritoriu,

Vei simți și o putere,
Ce te va trage a merge,
C'o ințală ore-care,
Cătră strălucirea mare,

Te va ajunge un dor,
Preste samă ardător,
Spre-a sosi la acel loc,
Colo'n țara lui Noroc,

Și când aprópe vei fi,
Vederea ți va slăbi,
De-a podóbelor frumșete,
Și de străluciri mărețe,
Dar ia acest fir de erbă,
Il pune lu ochi îndată,
Că la ochi va da putere,
Spre-a străluciri vedere,
Porțile se vor deschide,
Vei intră și s'or închide,
De loc este o masă verde,
Pre care o carte se vede,

Stai la mēsă nu departe,
Și deschide aceea carte,
Cu mâna ta acea dréptă,
Mintea-ți atunci să deșteptă,

De poți ceti și a scrie,
După cum ți-a plăcea ție,
Cetind cartea totă bine,
Ia samă și'n minte ține,

Că e scris totul de loc,
Cum e'n țara lui Noroc?
Ce despărțăminte are,
In ea fericirea-i mare,

Și acel despărțământ,
Care-ți place la moment,
Scrie că ce număr are?
Și închide cartea mare,

Mergënd puțin mai nainte
Vei vedea table-aurite,
De pre cari vești la momënt,
Ori care despărțământ,

Și în care ție ți place,
Deschide și intră'n pace,
Ușa cea de diamant,
Cu podóbe de briliant,

Inchide ușa și iată,
Vin servitorii îndată,
Te duc la mese'ncărcate,
Cu beuturi, aromate,

Cu tot soiul de mâncare,
Și violiniști ca care,
Om din lume n'a vădit,
Și nici a fi n'a putut,

Bea, mâncă și trăiesce,
Jocă, cântă, chefuesce,
Cel mai fin tutun fumēdă,
Situl pre divan te lasă,

Umplut numai cu mătăsă,
Apoi somnului te lasă,
Până când vei flămândi,
Atunci te vei birui,

Și de ce florini îndată,
Vei primi pentru somn plată,
Te apucă er de mâncare,
Și beut cu poftă mare,

După-aceea la fumat,
Apoi te dai la jucat,
Păuzând te pui la masă,
La beutură alésă,

Apoi mergi la preumblare,
După-ce făcu schimbare,
Cu valorose vestiminte,
Tot la câteva mominte

Plecă la teatru, conversare,
Cu domni, dame de rang mare,
Desfătare fără fine,
Și morțea nici când nu vine,

Batrânețele dispar,
Mereu tinerețe-apar,
Și frumșeța la om crește,
Omul tot se veselesce,
Violine, mî de strune,
Dic note alese, bune,
Apoi Gitar și Cîmbal,
Fac la ori ce interval,

Tot vóia și tot plăcere,
De onul sante cum mere,
Pre zefirul de mărîre,
Legănat de fericire,

Pre de-asupra meselor,
Descind ramii pomilor
Cu póme gustóse tare,
Vin sîngure spre mâncare,

Pre Șoséua dintre mese,
Tot mereu vin și adese,
Purcei mulți fripți tot în rënd
Cuțit, furcuță avënd,

Lângă tine se abate,
Ca să tai din a lui spate,
Și-ți tai mult ori pușintel,
Cuțit, furcuță pui pre el,

Când a pleca a-inceput,
Cât ai tăiat a crescut,
Urméza mieluții fripți,
In unsore pregătiti,

Gásce, curci și rațe fripte,
Tóte frumos pregătite.
Porumbi fripți, pesci, multe cele,
O cum vin făcându-ți ele

Imbiere spre mâncare,
Și apetit de tot mare,
La omul la fie-care,
Se fie de ori ce stare,

Dup'acestea în rînd lin,
Vin cetele de cerb vin,
La alor córne-acățate,
Feliu de feliu mâncări gătate,

Cărni, cărnațuri afumate,
Cu pregătiri minunate,
Sarrete cu copturi bune,
Și câte? nu se pot spune,

Stă lângă tine și-ți face,
Compliment se ți iei ce-ți place,
Și luându ți el pășesce,
In loc altul suplinesce,

Vecinic e east preumblare,
Incetare nu mai are,
Cî numai tot imbiere,
Ca să-ți faci premiere,

Merla, sturđul și ca ele,
Mî de mî de păsărele,
Tóte vin cântând în rënd,
In corfițe aducënd,

Tot soiul de delicate,
Dulcetură și aromate,
Fie-care aci vine,
Și corfița sa o ține,

Cu dela ea să poftesci,
Să ți iei gura s'ondulcesci,
Poți lua cât vei dori,
Imputare nu va fi,

Vecinic, vecinic așa vin,
Și corfițele le țin,
Dar tóte deschilinit,
Au dulcetură de'ndulcît,

Apoi cete de urși vin,
Și toți pre a lor braț țin,
Lădi mari pline cu sugări,
De tutun fin, cu-aromări,
Toți stau aci fie-care,
Să poftesci, să-ți iei sugare,
Făcënd compliment pornesce,
Și altul îl urmăresce,

După urși iată că vin,
Cete de elefanți lin,
Cu buți de beuturi pline,
Stând ori care lângă tine,

Să poftesci să ți slobodesci,
Beuturi de cari doresci,
Avënd ei cânti și păhară,
De o pregătire rară,

Poți lua care voiesci,
Beuturi să-ți slabodesci,
Și când de aci pășesce,
De loc altul și soscesce,

Elefanți trec și vin,
Cete de cămile lin,
Cât se poate de încărcate,
Cu strae pentru culcate,
Tot feliiul de pregătire,
Din mătăsuri și porfire,
Cu fir de aur cusute,
Și materii moi umplute,
Cară îți plac și le poftesci
Le iai și le folosești,
Pentru ședut, ori culcare,
Sau pre ele preumblare,
Tot așa se repetă.
Nimic nu se nputinești,
Și tot ori ce ai luat,
În loc, alta s'a format,
Nu-i vr'o lipsă ori scădere,
Viața aicea mere,
Cum nu este în alt loc,
Numa'n țara lui Noroc,
Când nu-ți convine-a mânca,

A dormi, fuma, juca,
Nici a cânta, conversa,
Nici a te preumbla,
Atunci este ocupare,
Se faci la bani numărare,
Apoi câți ai numărât,
Jumătate ți i-o dat.
Ție ca renumărare,
Pentru c'ai făcut lucrare,
Duci la apă, patru cai
Dacă-ă adăpi, tu doi ai,
Viața aicea mere,
După-a omului plăcere,
Cum nu mai e în alt loc,
Numa'n țara lui Noroc,
Plece omule la drum,
Și fă tote după cum,
Ți-am spus ție se urmezi
Ca se vezi și-apoi se crezi,
Atunci omul a plecat,
Pre Prometeu l'a lăsat,

Și s'a dus n'a stat de loc,
Pău'n țara lui Noroc,
Și de-atunci acol' petrece,
Sunt de ani miț cam vr'o dece,
Cui acolo îi convine,
Plece, ție calea bine,
Și acol' când va sosi
Numai așa va grăi,
Măi omul lui Prometeu,
Vino fi-mă amicul meu,
Dă-mă îndrumări și imi spune,
Unde sunt locuri mai bune,
C'am venit și eu la tine,
Lăsând răul se am bine,
Atunci omul va veni,
Tote îi va povesti,
Cum în fiecare parte,
Fericirea se împarte,
Cred că dintre cetitori,
Mulți vor dice adeseori,
Că mie nu imi convine,

Se mă duc acol la bine,
Însă le spu apriat,
Că destul am meditat,
Se pornesc? ori se mă las?
Dar e greul și năcus,
Ani unul pre șasă deci,
O! atunci de ce se pleci,
Că anume mori pe drum,
Și nu ajungi nici decum
De sciem mai de de mult,
De acest pământ plăcut,
Ați acolo m' ași afla,
De asta lume n' ași visa,
Cei mai tineri în vîrte,
Plece, mergă pe 'ntrecute,
Lăsând lumea ticăloasă,
Trăcă în cea norocoasă,
Vor întreba pre ce drum?
Nu pot nici eu scii se spun,
Plece ei sfătuesc eu,
Ca omul lui Prometeu.

LEGENDE.

Belesci.

În Prisaca, comună românească în apropierea Beiușului, în comitatul Bihor, este o fântână, căreia îi dăc: fântâna dela Belesci. În pruncia mea, căci aici m'am născut, am mers adese ori cu alți copii după apă la Belesci. Bătrânul Vasalica Bodor, care de bătrân ce era ajunsese în mîntea copiilor, căci se juca cu noi de a plătintăul, venind odată și el cu un oluț ce-l avea după apă la Belesci, fiind și eu acolo, ne întrebă, de scim cutarele dintre noi povestea acestei fântâne? Nu șcim moșule i am dis eu setos ca se'l aud povestind, căci bătrânul scia foarte multe și frumoșe întemplări și legende. Dacă nu o sciti, ascultați se vi-o spun se nu rămână nici asta uitată. Eu am audît-o dela moșul meu, er voi veți dice ărecând, că atî audît-o din gura lui moș Bodor.

Cu vecuri înainte de asta pre aici erau păduri gróșice, încât de desimea copacilor crenguroși numai paserile puteau resbate prin ele. Sat nici aici, dar nici în apropiere nu era. Se întemplă odată, că preste țara asta a noastră a năvălit un potop de ómenî cari aveau cap de căne. Nu sciu de unde or fi venit, póte că din țara lui ucigăl-crucea, căci asta nici moșul meu nu a sciu se-mi spună, ci destul că acești ómenî căroră le diceau căpcâni, de órece măncau carne de om și beau sânge de om, numai din țara dracului au putut se fie. Veniră cu sutele și cu miile. Românașii noștri și alte neamuri, adecă limbî de ómenî, cu cari împreună am locuit în asta țară, la început le stătură în potrivă, căci noi nici când n'am întors spate dușmanului, nu, fie fost acela chiar și căpcân, dar năprasnicul de căpcân era nesdravên, cum căscărea odată și înghîța de vii câte trei și câte patru ómenî. Vădënd locuitorii țerei acesteia, că cu acești căpcâni nu-i de-a sta de vorbă, și cu atît mai puțin de a da piept cu ei, o tuliră la fugă care pre unde a putut scăpa. Cei mai mulți se ascuseră, prin păduri și prin crepăturile dealurilor, ér alții prin copaci. Căpcâniî dracului astuți dela fire în scurtă vreme învățară câteva cuvinte românesci, căci limba noastră fii mei, dela firea ei e netedă, linsă și ușoră ca glasul unui clopoțel, și ușor se lipesc de ori ce om, și ca se înșele pre bietii ómenî începură a striga care pre unde umbla: ești mei ómenî de unde sunteți, că s'au dus căpcâniî, și ómenii ușori credători și dornic de-a se rentórce la ale lor, eșiau din locurile cele ascunse, dar blăstemații și prădalnicii căpcâni îi prindeau, îi chinuiau, ér pe alții îi măncau de vii. Între aceste în cutare sat românesc a fost un românaș mic de stat, dar înțelept și viclean, și-l ocăreau ómenii Ciulflic voinic. Acesta încă se ascunsese de frica căpcânilor, și cum focul lui se nu se fi ascuns, cât de mic și slab ce era de abia iar fi fost unuia pe o mășea. Locul unde s'a ascuns a fost fântâna acésta, dar o păți și el, căci dând și pre aici un căpcân și încă cel mai mare a lor, el bietul cum îl audî strigënd se iasă afară, că au fugit căpcâniî, a eșit din fântână, dar dete de dracu, că căpcânul cum ai bate în palme, îl și înghîți. Ci norocos a fost Ciulflic voinic că a fost mititel, căci își aflase salaș bun în rinza căpcânului, mai bun salaș ca în fântână, și de unde era, n'avea sê se mai témă de el ori de alții.

Fiind că flămânđise, își luă straița din spate, scósă din ea un călchîș de malai și o bucată de clisă, își luă cuțitul dintre curele ce-i încunjiurau fluierul unui picior și-apoi se apucă la prênz. Căpcânului te miri cum, nu-i picase prea bine bucata înghîțită, și ca sê o póta voma se lovea cu pumnii în stomach, și cum se lovea, pre bietul Ciulflic voinic îl întreceau lacrămile. Dar în cele din urmă îi plesi un cuget bun în cap, își luă cuțitul și începú a mi-l croi pre căpcân pre din lăuntru încât în cele din urmă de chin și durere îi plesni inima și muri.

Ciulflic voinic scăpând din rinza lui îl beli foesce, capul mai marilor căpcânilor îl aședă într'un vârf de par, ér el se băgă érašî în fântână și de-acolo începú a striga cât îl ținu gura: belesci, belesci!

Căpcâniî aflând despre sórtea mai marelui lor, de frică se nu o pătescă ca el, și fiind-că Ciulflic voinic din fântână într'una tot strigă: belesci, belesci, o luară la fugă cari pre unde au venit ér fântânei i-a rămas numele. »Belesci«.

Antoniu Popp.

Epurele e puiú de asin.

S'a întemplat adecăte așa: O asină voind se-și facă mánzul cărturar, l'a dus la școlă. Cine a fost dascălul în satul lor nu se șcie; dar destul, că dascălul, după cât s'a priceput, și-a dat tóte silințele și truda ca se-l învețe carte multă. Micul învățacel fiind și prea tiner și — ca părinții lui — închis și bine bătut la cap, nu-i putea întra în mîntea mai mult decăt ce a audît și dela părinți: *i* și *a*. Dascălul dela o vreme, vădëndu-și învățacelul tot cu capul plecat, credënd că din asta pricină nu-i întră mai multe în mîntea, a prins a-i ridica capul: aplicându-i des pumnul sub falcă, mai ridicându-l de urechi. Urëndu-i-se de atăta întelepciune, ce mereu primea, învățacelul într'o bună dimințetă, pe inima gólă și pe neșciute — își luă rămas bun dela școlă și hai! în ruptul capului, până acasă la mumă-sa. Luându-l la întrebare mumă-sa, certându-l l'a bătut una, cât a plătît pe dece ale dascălului, dîcëndu-i că: necărturar nu-i trebuie, ci mai bine-l omóră. Ea amenințându-l și restindu-se, el teméndu-se de mórte, scapă si hai! mamă-sa după el! și când îl ajunse îl prinse de codă, carea de loc i-se rupse, scăpând fără de ea și luând câmpii în cap, trăind tot ascuns. Ca se scape, și-a schimbat și numele părintesc, luându-și numele de: *epure*. Tot cu frica morții în spate fiind — în loc se creșcă a mai scăđut și descrescut și numai urechile i-au rămas întregi. Cătă codă i-a mai rămas o ține tot ascunsă... Din cât a învățat dela părinți pe *a* l'a uitat și numai pe *i* îl mai pronunță și și pe acela: de supărat, ori de frică mai mult... Când aude sgomot, își ridică capul, precum l'a deprins dascălul; ér urechile și-le pipăieșce adese-ori, după-ce se scólă din culcuș, ca se vadă: nu cumva i le-a rupt dascălul, dând de el pe când póte a dormit? Când aude glas de asin, fuge mánscând pământ, căci se teme că vine mumă-sa se-l prindă... Când dorme, dorme cu ochii deschisi... De dragoste... i-se împăingină și lui ochii.

G. Bodnariu.

Întru mărirea lui Dumnezeu.

Tovărășia agricolă din Șoimuș a edificat unele case foarte frumoase și din material solid din fondul așa numit al meseriașilor, adunat prin energia presidentului acesteia, Ioan Baci, preot local, cu scop de a coloniza în acelea meserieși, cea ce însă nesuccedând le-au donat pe sama Stei bisericii gr. cat. din Șoimuș cu scop, că una să servescă ca local de școală și una de casă parochială, ăra treia fu donată pe sama unei familii sărăcite.

Din această ocaziune Mult Onor. D. protopop al Bistriței, Alesandru Szilași a adresat preotului Ioan Baci următoarea scrisoare:

Nr. 194/899. Onoratului în Christos Frate *Ioan Baci*, preot gr. cath. și proprietariu etc. etc. în Șoimuș. Cu mare plăcere și cu multă satisfacțiune mi-a venit la cunoștință vestea cea înbucurătoare — făcută nu de un preot, ci de un adevărat Mecenat a bisericii și națiunii — când am auzit din gura alor două persoane vrednice de credință din Șoimuș, că On. Frăția Ta Te-ai făcut nemuritoriu pentru comuna bisericească gr. cath. Șoimuș, dăraind și donând 2 livezi, ambele înzestrate cu edificii nouă solide moderne și corespunzătoare, una pentru parochia gr. cath., ăra una pentru școală în preț circa 3—4000 fl.

Numai a admira și mult lauda pot zelul și jertfa Frăției Tale și a On. familie, ce a sacrificat pe altariul bisericii gr. cat. și a națiunii.

Numele »Baci« este și trebuie să fie eternizat, nu numai în Șoimuș, ci în întreaga diecesă.

Părintele Domniei Tale a fost un energios factor pentru comună, că i-a câștigat prin un mare și nespus fatigiu și sacrificiu o comoră eternă (pădure și pășune), ăra Domnia-Ta l'ai întrecut — conform progresului — din visteria proprie până la admirațiune! . . .

Deie bunul și înduratul Dumnezeu, ca fructele ostenelelor și a sacrificiului Frăției Tale și on. familie să afle echou și respătă atât pe pământ cât și în ceriu.

Aceste litere modeste le scriu pentru bucuria mea, cătră un preot subaltern, dar credincios bisericii și națiunii sale, care l'a crescut și nutrit sub pôlele munților! . . .

La convenire personale mai multe, seu în altă scrisoare. La revedere și salutare. Bistrița, la 27 Decembre 1899. Iubitoriu amic Alesandru Szilași, protopop.

Ăra comunitatea bisericească gr. cat. drept recunoștință pentru această binefacere a decis de a ridica un stîlp de piatră cu inscripțiunea de mai jos, ăra pe stîlp a aședa o lampă, care totdeauna în preseră de s-te sərbătorii să fie aprinsă. Inscriptiua de pe stîlp va fi cu următoriu cuprins:

»Aceste trei edificii s'au ridicat cu cheltuiala Tovărășiei agricole din loco, din fondul așa numit al meserieșilor, prin stăruința neobositului ei președinte *Ioan Baci* preot local, cu scopul de a coloniza în ele meserieși; nesuccedând însă, Tovărășia agricolă le a donat cu grădină cu tot bisericii gr. cat. din loco cu menirea de a se folosi una ca local pentru școală și învățatoriu și una de casă parochială, ăra casa cea de a treia a donat-o Tovărășia familiei sărăcite alui T. Ursa C., dela care s'a cumpărat din mână liberă locul de edificare și grădina.«

Bibliografi.

„Noua Revistă română“. Sub acest titlu apare la București dela 1 Ianuar 1900 la 1 și 15 a-le fie-cărei luni, o revistă de cuprins enciclopedic, redactată de C. Rădulescu-Motru, director girant, cu concursul unui mare număr de colaboratori dintre cei mai buni scriitori ai timpului present.

Revista costă 24 Lei la an.

I-i dorim splendid succes și viață îndelungată.

Suspîn și zîmbire. Tocmai a eșit de sub tipariu o interesantă broșură scrisă de *Dl. Antoniu Pop* preot, cunoscut publicului cetitoriu, din desele sale scrieri. Titlul acestei broșure este „*Suspîn și zîmbire*“ poezii și prosă și un exemplar costă numai 40 cr. și se află de vîndare la autorul. Tot de acolo se pôte procura și frumoșă piesă teatrală »Paza maicii Sante.«

Unic în felul său e

Calendarul portativ compus de redactorul Revistei Ilustrate. Frumos, elegant, practic, cuprîndînd o mulțime de lucruri foarte folositoare.

In anul trecut a costat 1 fl. 50 cr. exemplarul și nici unul n'a rămas nevîndut.

Incurajarea din partea Onor. public a îndemnat pre autor a-l tipări acum în număr dublu și a scări prețul la jumătate, în speranță, că și în anul acesta nici unul nu va rămănea nevîndut.

Un exemplar costă:

ediția de lux	} numai	70 cr.
legat în carton		50 »
broșurat		40 »

plus 5 cr. portul postal, la comanda mai mari se dau 20% rabat.

Pentru pomul de crăciun. Aranjat în biserica gr. cat. din Șoimuș s'a colectat o frumoșică sumă de bani și alte daruri dela credincioșii mai cu stare din comună; astfeliu încât pruncii școlari mai sermani au putut fi împărtașiți cu vestminte, cărți și alte daruri din de-ajuns, mai rămăneînd un rest ce s'a distribuit și la alți sărăci din comună.

Convocare.

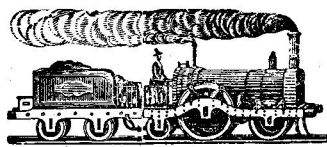
Membrii tovărășiei agricole din Șoimuș în virtutea §-lui 8 din statutele tovărășiei se invită la a VII-a adunare generală ordinară, carea se va ținea în Șoimuș la 25 Ianuarie 1900 la 10 ăre ante-merediane.

Program:

1. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghere.
2. Aprobarea rațiunii și decidera asupra venitului curat.
3. Alegerea consiliului de inspectiune.
4. Eventuale propuneri.

Șoimuș la 31 Decembre 1899.

Direcțiunea.

POȘTA
REDACTIUNEI.

D-lui Vasiliu Alexandri Urechia în București. V'am espedat din nou comandat în 2 plicuri, se vede că din cele dintăiu două s'au pierdut pe postă și numai a treilea a sosit acolo. Urmăză și epistola.

D-lui I. E. în H. Anecdotele le-am primit, se vor publica. Revista vei primi-o. Societății de lectură a tinerimei gimnasiale din Blaj. Am primit. Răspunsul va merge mai tîrziu, acum de-ocamdată nu ne putem pronunța.

Teologilor români gr. cat. în Budapesta. Același răspuns.

D-lui I. Sceopul red. la „Vulturul“. Vei primi răspuns prin epistolă.

D-lui Dr. Elefterescu, București. Am primit ambele D-Văstre scrisori. Vă vom răspunde prin epistolă.

D-lui Ioan Pop Reteganul în Sibiu. Novela am primit-o, se va publica. — Fabricantului I. i-am scris, dar mi-a răspuns, că a vîndut atât motorul cât și celelalte mașinari. Acele erau foarte potrivite pentru trebuințele mele.

Preotului I. . . . . Articulul trimis l'am primit și îi vom face loc după putință.

T. T. în Cămpeni. Articulul l'am primit și vom primi și pe viitor cu plăcere dela D-ta, numai să nu fie prea lungi, ca fie-care articlu să se gate în una și aceeași broșură.

D-lui T. Bogdan Bistrița. Mulțumim de simpatica adresă ce ne-ai trimis în numele colegilor D-tale cu ocaziunea ținerii adunării învățatoresci la Chirași. — Vă poșim splendid succes pe calea culturii și a progresului.

Avis on. public cetitoriu!

În urma „grevei“ ce făcu personalul tipografiei noastre, fiind-că nu s'a făcut destul pretensiunii de a urca salariile fie-căruia cu câte 25%, am fost siliți a întărđia cu scoterea Revistei noastre. Aducănd această la cunoștința onor. public, cerem scuzele atât pentru această, cât și pentru eventuala întărđiare a broșurei l. din anul următor.

Direcțiunea.

Abonenților, cetitorilor, sprijinitorilor și binevoitorilor noștri le dorim din inimă (deși cam tîrziu):

An nou fericit!

Redacțiunea.